

**STRATEGISK-FYSISK
UDVIKLINGSPLAN**

LÆNGE LEVE BLÅBJERG-NYMINDE

September 2023

LÆNGE LEVE BLÅBJERG-NYMINDE

1. udgave, 1. oplag 2023

Forsidefoto: Dansk Kyst- og Naturturisme

Layout: Arkitema/Dansk Kyst- og Naturturisme

Fotos og illustrationer kan benyttes med
kreditering af Dansk Kyst- og Naturturisme

LÆNGE LEVE BLÅBJERG-NYMINDE er udarbejdet af Arkitema i samarbejde med
COWI, konsulent Nina Brandt Jacobsen og kunstner Karin Lorentzen på vegne af:

Varde Kommune

Naturstyrelsen Blåvandshuk

Destination Vesterhavet

Dansk- Kyst- & Naturturisme

INDHOLD

FORORD	4
OMRÅDET I DAG	5
INDLEDNING	6
Hvad kan man læse om i udviklingsplanen?	7
HVORDAN ER PLANEN BLEVET TIL.....	8
PROJEKTOMRÅDE & 4 LANDSKABSOMRÅDER	10
SAMMENFATNING	12
VISION & STRATEGI	15
PLANLÆGNING FOR NATUROMRÅDET	23
Anvendelseszonering.....	24
Udviklingsprincipper	26
Strategisk planlægning.....	28
RETNINGSLINJER FOR PLANLÆGNING I LANDSKABSOMRÅDERNE	45
Landskabsområde 1 - Stranden, klitterne & heden	
Grundlag for planlægning.....	46
Retningslinjer for fysisk planlægning	50
Landskabsområde 2 - Nyminde Plantage nord	
Grundlag for planlægning.....	54
Retningslinjer for fysisk planlægning	58
Landskabsområde 3 - Nyminde-Blåbjerg midt	
Grundlag for planlægning.....	62
Retningslinjer for fysisk planlægning	66
Landskabsområde 4 - Blåbjerg Plantage syd	
Grundlag for planlægning.....	68
Retningslinjer for fysisk planlægning	72
DETAILPLANER	77
Gateway Nymindegab:	78
Ankomstpunkt Henne By:	84
FRA PLAN TIL REALISERING.....	89
Rækkefølgeplan.....	93
ÅBNINGSGREB	94

FORORD

DET ER STILHEDEN, SOM HERSKER MELLEM DISSE HØJE BJERGE AF KLITTER

Sådan beskriver Thomas Lange klitlandskabet i bogen "Eventyrets Land" tilbage i 1890, hvor han hylder det enestående landskab. Dengang som i dag søger lokale borgere og turister ud for at finde fred og ro fra den larmende og travle verden. Lysten til oplevelser i storslået natur ved Vesterhavet tiltrækker et stigende antal besøgende året rundt og det er med god grund.

Der er individuelt, hvordan den enkelte finder ro og styrke i naturen. En af grundene til naturområdet Blåbjerg-Nymindes popularitet, er det alsidige landskab, som indbyder til mange aktiviteter. Med den stigende interesse for naturoplevelser og flere brugergrupper er der behov for en strategisk-fysisk udviklingsplan, som sikrer, at alle også i fremtiden kan nyde Blåbjerg-Nymindes magiske natur.

Naturstyrelsen Blåvandshuk, Varde Kommune og Dansk Kyst- og Naturturisme har med planen skabt et fælles afsæt for udviklingen af området,

som kan sikre sammenhængende rekreativ infrastruktur, faciliteter og formidling, der danner grundlag for bæredygtig brug af området.

MERE END BENYTTELSE OG BESKYTTELSE

En vigtig del af udviklingsplanen er give anbefalinger til hensynsfulde adfærd i området. Det er i tråd med den hårfine balancegang mellem beskyttelse og benyttelse af naturen. I planen får anbefalingerne en yderligere dimension i form af regenerative tiltag. Sidstnævnte tager det bæredygtige tankesæt et skridt videre for at minimere brugsaftrykket på naturen.

Udviklingsplanens indsatser medvirker til øget forståelse for naturens og områdets dynamik og særpræg. Og på den måde er planen med til at bevare klitternes og skovenes magi.

SKOVENS FORANDRINGER

Formålet med Længe Leve Blåbjerg-Nyminde er at skabe oplevelser og eventyr i samklang med naturen og stedets omgivelser. Planen skal også rumme den forestående forvandling, som

naturområdet Blåbjerg-Nyminde kommer til at gennemgå. Omlægningen til urørt skov vil i løbet af de næste 25 år forvandle skovområdet til vildere natur med flere hjemmehørende arter og større biodiversitet.

SAMARBEJDE OM/OG FÆLLES RETNING

Den strategiske-fysiske udviklingsplan, Længe Leve Blåbjerg-Nyminde er blevet til i et tæt samarbejde mellem Naturstyrelsen Blåvandshuk, Varde Kommune, Destination Vesterhavet og Dansk Kyst- og Naturturisme.

Lokale borgere, foreninger, sommerhusejere og erhvervsdrivende har være uundværlige bidragsydere til udarbejdelse af visionen, målsætningerne og konkrete nedslagspunkter i naturområdet. Det lokale input og ejerskab til udviklingsplanen er en vigtig drivkraft, når vi sammen skal skabe de bedste betingelser for naturen og oplevelser i den – så det fortsat er muligt at finde magien og den ro, der hersker mellem disse høje bjerge af klitter.

OMRÅDET I DAG

Blåbjerg-Nyminde Plantager udgør et sammenhængende naturområde, som byder på natur- og friluftoplevelser for turister og borgere:

3.000 ha
plantage

5,4 mio.
overnatninger i Varde Kommune i 2022

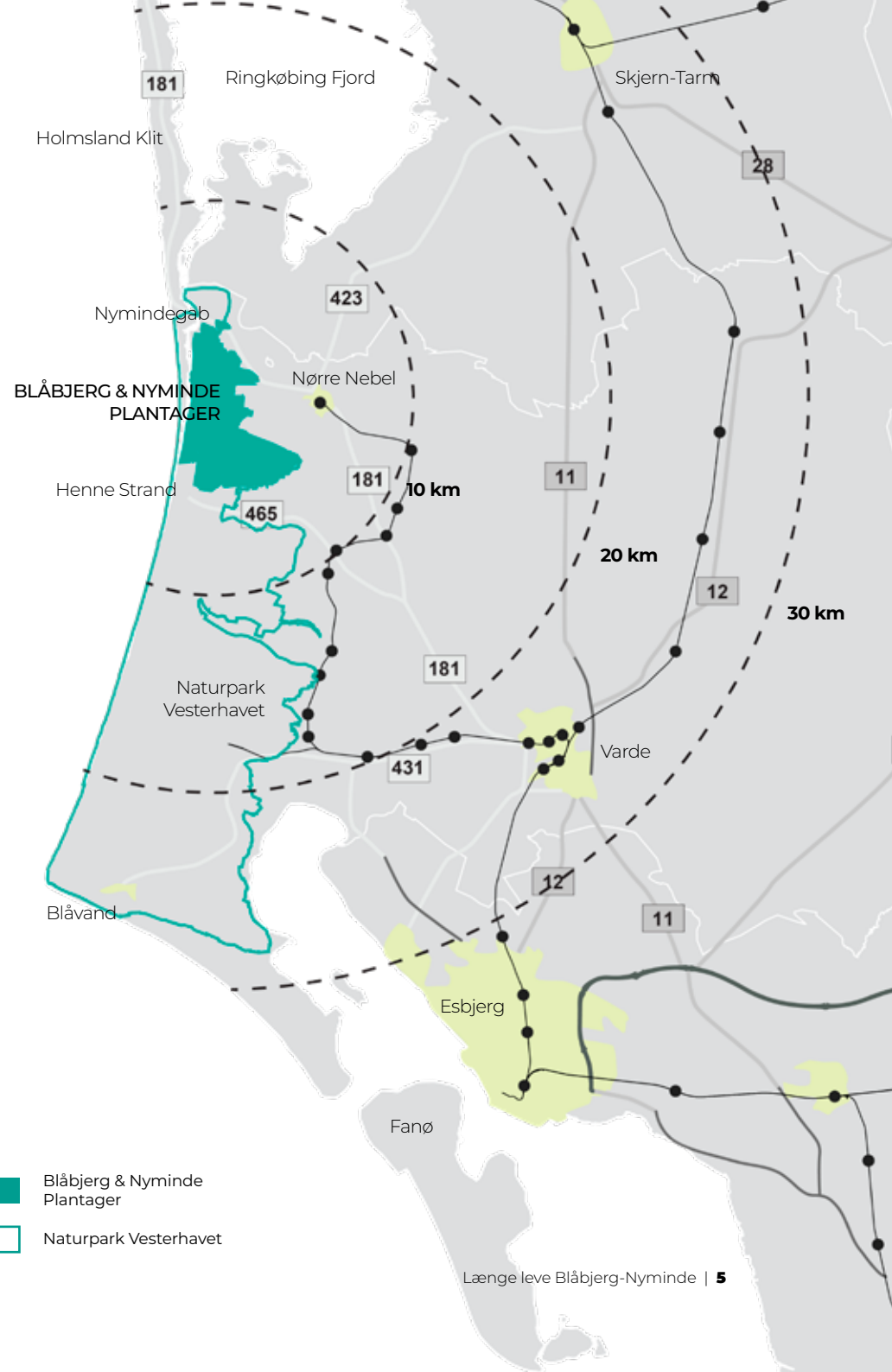
20 km
afmærkede vandreruter

50 km
ridestier

25 km
MTB spor

DKs højeste beliggende klit: Blåbjerg
64 meter
over havet

Kilde: www.naturstyrelsen.dk og Danmarks Statistik

INDLEDNING

Naturturismen har de seneste år oplevet en betydelig vækst med en stor acceleration i efterspørgslen efter unikke kvalitetsoplevelser i naturen. I naturområdet Blåbjerg-Nyminde mærker man også den stigende efterspørgsel. De nærliggende ferieområder og den geografiske nærhed til både Varde og Esbjerg betyder, at der er mange brugere i området året rundt - turister så vel som lokale borgere.

Varde Kommune og Naturstyrelsen Blåvandshuk har sammen med Dansk Kyst- og Naturturisme taget initiativ til at udarbejde en fælles strategisk-fysisk udviklingsplan for naturområdet Blåbjerg-Nyminde.

Formålet med udviklingsplanen er at sikre, at den fremtidige udvikling af området sker i en bæredygtig balance mellem stærke naturoplevelser, hensynet til natur, landskab og lokalsamfundets interesser og lokal erhvervsudvikling.

Intentionen er at skabe sammenhæng i den eksisterende rekreative infrastruktur og beskrive en bæredygtig udviklingsretning for området,

hvor naturkvaliteterne styrkes, hvor der sker en koncentration af friluft aktiviteter nogle steder, og hvor der gives plads til det storslåede landskab andre steder.

Langt størstedelen af naturområde er ejet af Naturstyrelsen Blåvandshuk. Forsvaret har aktiviteter i området i form af kampvognsspor samt øvelsesaktiviteter. Aktiviteter som udviklingsplanens planlægning, tiltag og indsatser er foreslået under hensyn hertil.

I juni 2023 under udarbejdelsen af denne udviklingsplan blev det politisk besluttet at forberede statens plantager indenfor projektområdet til urørt skov. En omlægning fra skovdrift til urørt skov vil få stor betydning for plantagernes landskabskarakter etapevist over de næste 25 år.

Denne udviklingsplan er udarbejdet på baggrund af Naturstyrelsens i skrivende stund gældende plejeplaner, og det vurderes at de foreslåede gateways, ankomstpunkter og rekreative faciliteter vil kunne realiseres på trods af den ændrede forvaltning.

Før Naturstyrelsen går i gang med at omdanne plantagerne, der tidligere har været forvaltet med naturnær skovdrift, til urørt skov, skal der udarbejdes en forvaltningsplan for arealet. Planerne sendes i offentlig høring, så naboer og andre interessenter kan kommentere planerne. Udarbejdelsen af forvaltningsplanen igangsættes i løbet af efteråret 2023 og forventes færdiggjort i 2025.

Omdannelse forventes at foregå som en etapevis rydning af invasive arter (contortiafyr og sitkagraner) samt nyplantning af hjemmehørende sorter (eg, skovfyr, birk, bøg, røn mm.)

Blåbjerg-Nyminde Plantager udgør et sammenhængende naturområde, som byder på mange muligheder for friluftsliv. Plantagerne udgør tilsammen ca. 3.000 hektar. Træernes vækst varierer meget fra store flotte graner på bakkeøen mod øst til små stormprægede bjergfyr i klitterne mod vest.

HVAD KAN MAN LÆSE OM I UDVIKLINGSPLANEN?

Introduktion

side 8-12

I dette kapitel kan du bl.a. læse om, hvordan udviklingsplanen er blevet til og hvem der har bidraget til den. Kapitlet giver ligeledes et sammenfattende overblik over de hovedgreb, som udviklingsplanen planlægger for.

Vision & strategi

side 15-21

Dette kapitel omhandler udviklingsplanens vision for natur- og friluftsoplevelser i naturområdet, og hvilke temaer udviklingsplanen sætter fokus på.

Derudover kan du læse om den strategiske planlægning for fem udviklingsprincipper i det samlede område samt en introduktion til en zonerings af naturområdet til brug for den videre planlægning.

Planlægning & retningslinjer

side 21-94

Dette kapitel gennemgår, hvordan der planlægges konkret for de fire landskabsområder, der udgør projektområdet.

Derudover ses skitseforslag for to udvalgte nedslagsområder samt en overordnet plan for, hvordan planens tiltag og indsatser kan realiseres.

HVORDAN ER PLANEN BLEVET TIL?

METODEHÅNDBOGEN LÆNGE LEVE LANDSKABET

Der er taget udgangspunkt i metodehåndbogen "Længe leve landskabet". Metoden er udviklet i forbindelse med udarbejdelsen af en strategisk-fysisk udviklingsplan for Mols Bjerge i 2022.

I projektets indledende faser er der foretaget en afdækning af planlægningsmæssige rammer for projektområdet, en kortlægning og analyse af landskabet, områdets infrastruktur og mobilitet, turismeinfrastrukturen omkring området samt en analyse af de brugergrupper, der færdes i projektområdet. Afdækningen har dannet udgangspunkt for en strategisk analyse samt formulering af vision, strategi og målsætninger og den efterfølgende planlægning for den fysiske udvikling af området.

INVOLVERENDE AKTIVITETER

Under udarbejdelsen af udviklingsplanen er der blevet afholdt forskellige involverende aktiviteter med områdets interessenter.

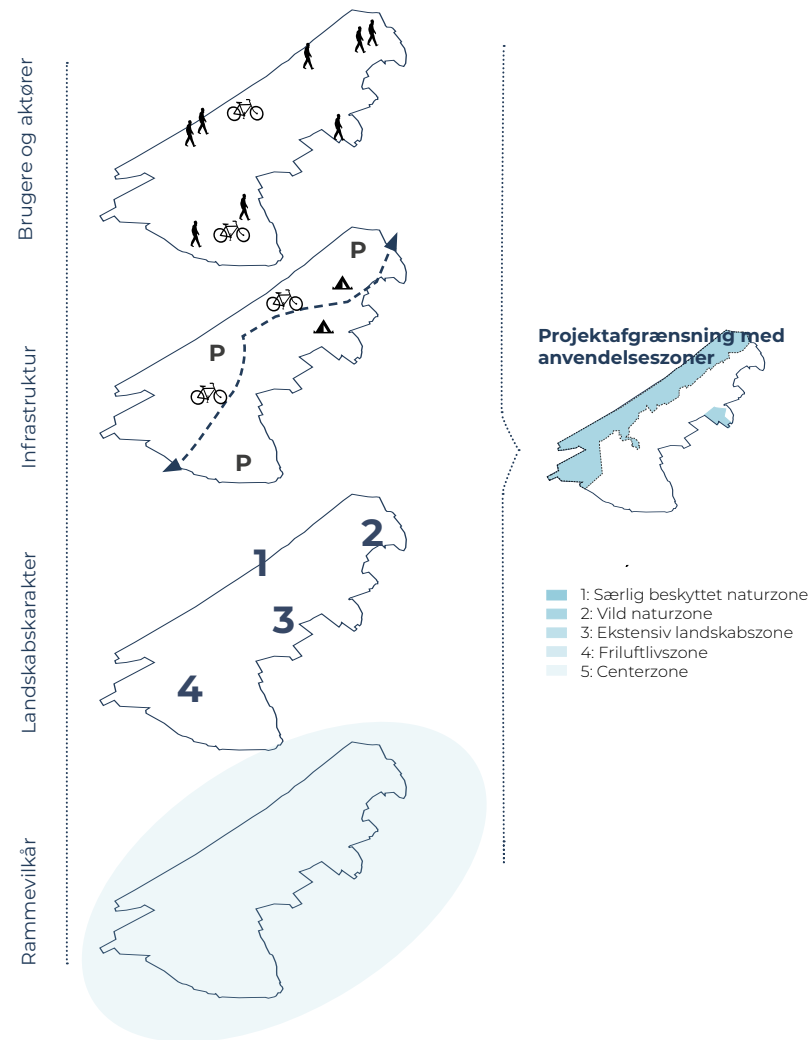
Indledningsvist blev der afholdt 1:1 dialogmøder med et bredt felt af områdets brugere og aktører, efterfulgt af to workshops, hvor deltagerne fik lejlighed til både at bidrage til kortlægningen af området, udpegning af potentialer og udfordringer samt bidrage med input til vision, strategi og konkrete forslag til den fysiske planlægning. Der er også gennemført pop up interviews i vinterferien 2023 kombineret med en digital brugerundersøgelse, hvor deltagerne har bidraget med deres syn på, hvilke kvaliteter og udfordringer Blåbjerg-Nyminde rummer som naturoplevelse og ramme for friluftsliv.

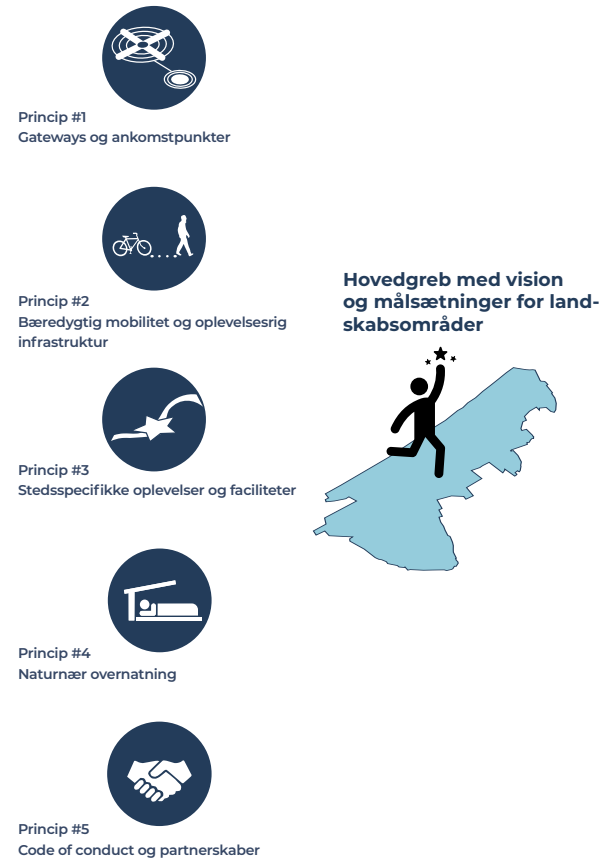
Walk & talks med lokale aktører i naturområdet. Foto: DKNT/Arkitema

* "Længe leve landskabet", DKNT 2022

1. KORTLÆGNING OG STRATEGISK ANALYSE

2. VISION, STRATEGI & MÅLSÆTNINGER

3. PLANLÆGNING

Stor skala

Strategisk planlægning (hele området)

Mellem skala

Indsatser og retningslinjer (landskabsområder)

Lille skala

Skitseforslag (konkrete lokationer)

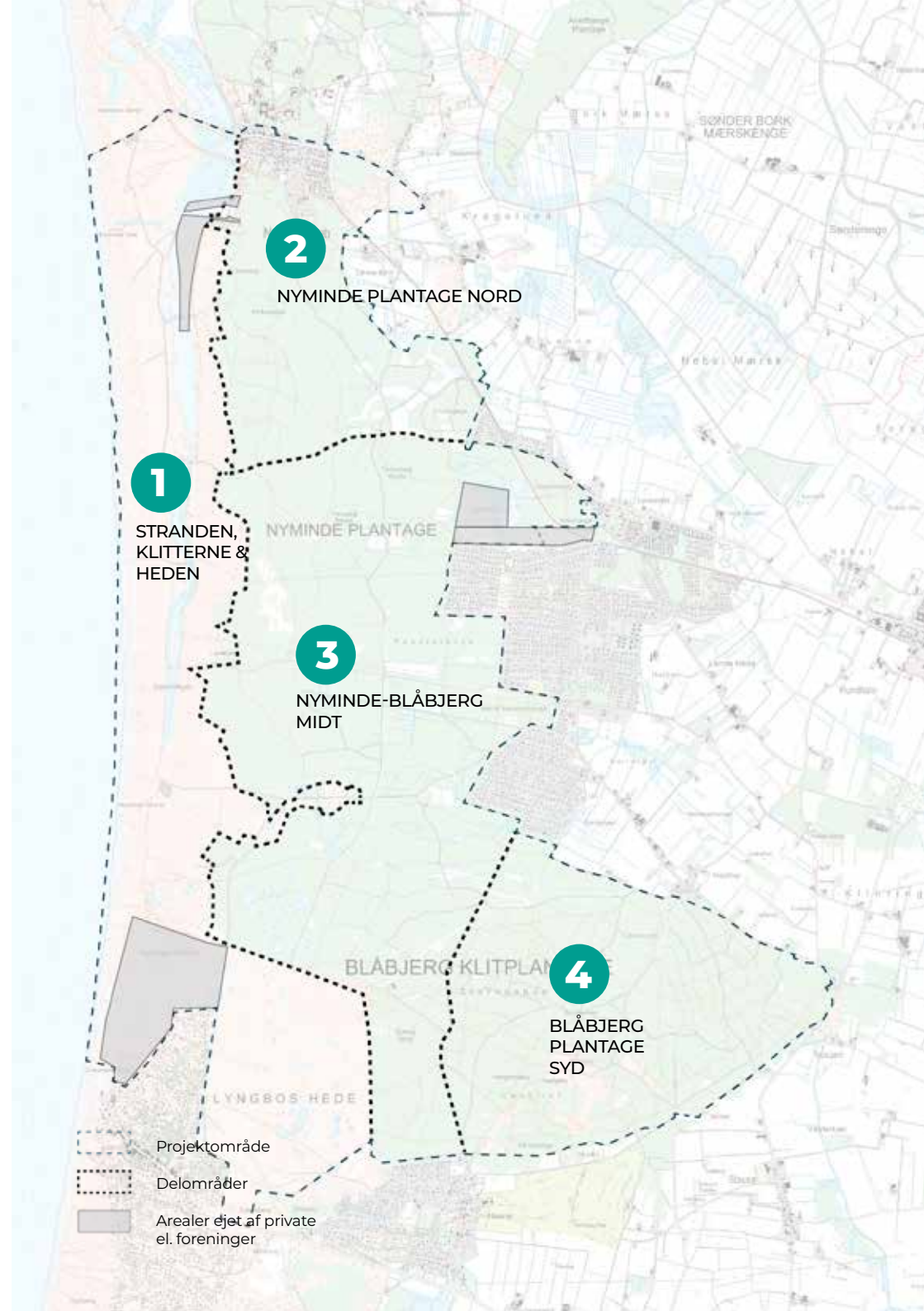

PROJEKTOMRÅDE

Projektområdet ses på kortet til højre og udgøres af fire landskabsområder, som hver især har nogle unikke karakteristika og potentialer ift. landskab, friluftsaktiviteter og oplevelsesværdier, som sammen med visionen skal fungere som rettesnor for den fremtidige planlægning og udvikling.

Inddelingen af projektområdet i landskabsområder har til formål at konkretisere og ikke mindst differentiere planlægningen i naturområdet både ift. beskyttelse og benyttelse.

Størstedelen af projektområdet er ejet af Naturstyrelsen. Mindre dele af området (se kort til højre) er ejet af private eller foreninger.

SAMMENFATNING

4 LANDSKABSOMRÅDER

LANDSKABSOMRÅDE 1: STRANDEN, KLITTERNE & HEDEN (SIDE 46)

Kernefortællingen for retningslinjer og planlægning af natur- og friluftsoplevelser i landskabsområde 1 er: **"Unikke og storslåede naturoplevelser"**

I strand, klit- og hedelandskabet er der en særlig intens oplevelse af det dynamiske landskab. Landskabsområdet er domineret af den brede forstrand og det brede kuperede klitlandskab, der brat rejser sig i op til 20 m.o.h., for igen at afløses af den bagvedliggende og lige så dominerende klithede.

Landskabsområdet er omfattet af flere fredninger og ligger delvist indenfor NATURA 2000 fugle- og naturbeskyttelsesområde samt RAMSAR-område. Derudover er der beskyttelseslinjer omkring Nymindestrømmen samt skovbyggelinje langs skovbrynet. Der er to vandreruter i den sydligste del, og der er ridestier i mod både nord og syd. Strandlivet om sommeren - og også resten af året - tiltrækker mange besøgende, der tilgår området via to store parkeringspladser ved Houstrup Strand og Nymindegab Strand, samt en række mindre parkeringspladser langs klitterne.

LANDSKABSOMRÅDE 3: NYMINDE-BLÅBJERG MIDT (SIDE 62)

Kernefortællingen for retningslinjer og planlægning af natur- og friluftsoplevelser i landskabsområde 3 foreslås at være: **"Naturoplevelser i fred i og ro"**

Landskabsområde 3 består ligeledes af det brede kuperede bælte af flyvesand, hvorpå der i slutningen af 1800-tallet er anlagt plantage med nåletræer for at dæmpe sandflugten i området.

I plantagen er der kun bebygget i meget begrænset omfang i form af mindre servicebygninger til Viking Link samt højspændingsledningerne. I landskabsområdet har Naturstyrelsen udpeget to arealer til stillezone, hvor den stille naturoplevelse prioriteres. Samt mindre områder til urørt skov.

I landskabsområdet er der en enkelt vandresti, som udgår fra parkeringspladsen ved Houstrup Strand (landskabsområde 1) samt flere ridestier. Ankomsten til området foregår via små ankomstpunkter med og uden parkering - fx fra parkeringspladsen ved Gammel Gab (landskabsområde 1), som tilgås via en fodgængerbro over gabet samt en parkeringsplads på Gammelgabvej. Dertil cyklende og gående fra sommerhusområderne ved Houstrup.

LANDSKABSOMRÅDE 2: NYMINDE PLANTAGE NORD (SIDE 54)

Kernefortællingen for retningslinjer og planlægning af natur- og friluftsoplevelser i landskabsområde 2 foreslås at være: **"Friluftsoplevelser i børnehøjde"**

Landskabsområde 2 består af et bredt kuperet bælte af flyvesand, hvorpå der i slutningen af 1800-tallet er anlagt plantage med nåletræer for at dæmpe sandflugten i området. Terrænet holder sig hovedsageligt under 20 m.o.h. Landskabsområdet afgrænses mod nord af Nymindegab og mod øst af Nørre Nebel marsklandskab samt Lønnestak.

I landskabsområdet er der to markerede vandrestier samt et omfattende netværk af ridestier. Ankomsten til området foregår via små ankomstpunkter med og uden parkering - fx fra parkeringspladsen ved Gammel Gab (landskabsområde 1), som tilgås via en fodgængerbro over gabet samt en parkeringsplads på Gammelgabvej.

LANDSKABSOMRÅDE 4: BLÅBJERG PLANTAGE SYD (SIDE 68)

Kernefortællingen for retningslinjer og planlægning af natur- og friluftsoplevelser i landskabsområde 4 foreslås at være: **"Aktive friluftsoplevelser"**

Landskabsområdet hører geomorfologisk set til Varde Bakkeø, men det er domineret af flyvesand og klitter, som vind og vejr har presset op over bakkeøen. Her danner klitterne blandt andet toppen af Blåbjerg, som udgør et af områdets højeste naturlige punkter på 64 m.o.h. med den ikoniske seværdighed Blåbjergstenen.

Blåbjerg udgør ét af Naturstyrelsen rekreative støttepunkter med to vandrestier, et netværk af ridestier og MTB spor. Alt sammen serviceret fra parkeringspladsen med toiletbygning, borde-bænke og informationskilte om oplevelsesmulighederne. Mange brugergrupper bruger parkeringspladsen som udgangspunkt for både private og kommercielle ture samt oplevelser og aktiviteter i foreningsregi.

SAMMENFATNING

UDVIKLINGSPRINCIPPER

Den strategisk-fysiske udviklingsplan er udarbejdet efter fem udviklingsprincipper, som til sammen skal sikre en balance mellem natur- og landskabshensyn og muligheden for udvikling af natur- og friluftsoplevelser i naturområdet Blåbjerg-Nyminde. Kortene til højre og på næste side viser en sammenfatning af de udviklingsprincipper, som har særlig betydning i de 4 landskabsområder.

Gateways & ankomstpunkter

To gateways giver adgang til naturområdet fra nord og syd. Et netværk af ankomstpunkter supplerer de to gateways og fordeler besøgende ud i naturområdet.

Bæredygtig mobilitet & oplevelsesrig infrastruktur

Bæredygtig mobilitet fremmes med oplevelsesrige cykelforbindelser på tværs af området. Tilgængelighed for brugere med særlige behov styrkes omkring gateways.

Stedsspecifikke oplevelser & faciliteter

Faciliteter tilpasses landskabet og tager afsæt i og styrker de stedsspecifikke oplevelser som stedsmarkør, ophold og historiefortæller.

Naturnær overnatning

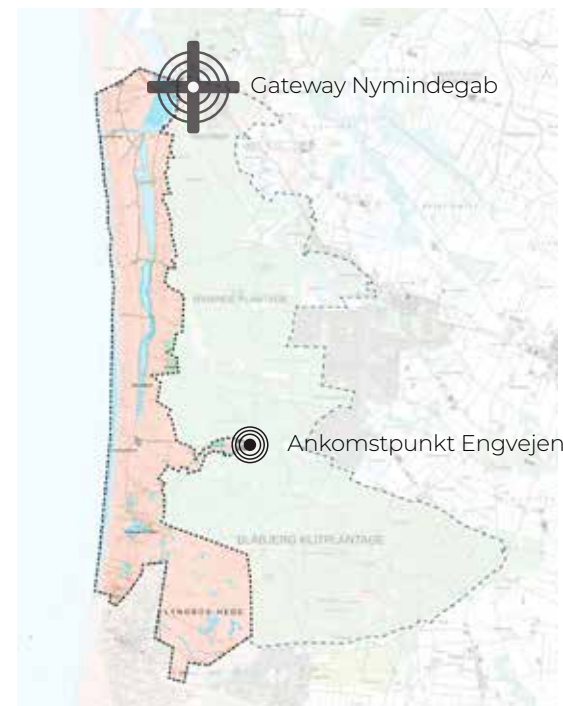
Naturnær overnatning foregår primært på campingpladser omkring området. Overnatning i naturområdet bevares som friteltning og primitive lejrpladser. Naturnære overnatningsmuligheder placeres i tilknytning til Blåbjerg.

Code of conduct & partnerskaber

Gennem lokale partnerskaber, adfærdsdesign og tydelig information fremmes ønsket brugeradfærd i naturområdet.

LANDSKABSOMRÅDE 1: STRANDEN, KLITTERNE & HEDEN

Hvad skal der ske?

Den gode tilgængelighed til de unikke naturoplevelser på stranden, i klitterne og heden bevares og styrkes med et nyt ankomstpunkt ved Engvejen. Områdets code of conduct styrkes og formidles ved ankomstpunkter.

Ankomstpunkt Engvejen

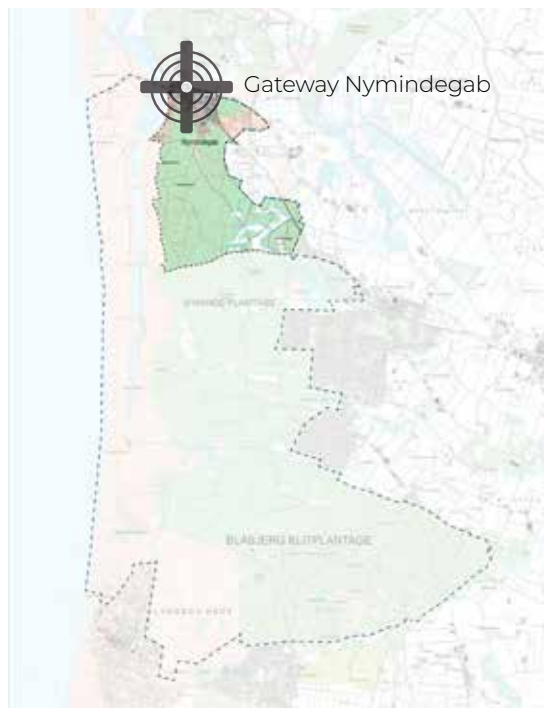

Styrket formidling af code of conduct

Gateway Nymindegab

LANDSKABSOMRÅDE 2: NYMINDE PLANTAGE NORD

Hvad skal der ske?

Nymindegab udvikles som gateway for naturområdet med forbedrede adgang til plantagens nordlige friluftsområde. Nymindegab kobles med naturområdet og Henne By med central cykelforbindelse. Den gule vandrute udvides og styrker tilgængeligheden i området.

Gateway Nymindegab

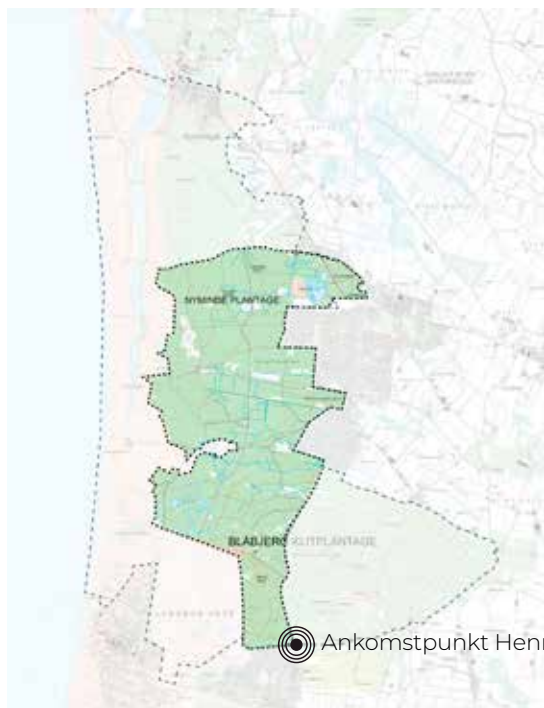

Certificering og udvidelse af gul vandrute

Styrkede cykelforbindelser

LANDSKABSOMRÅDE 3: NYMINDE-BLÅBJERG MIDT

Hvad skal der ske?

Den centrale del af plantagen prioriteres som område med fred og ro, hvor store dele af plantagen fremstår som urørt skov. Skoveje fastholdes som vigtige forbindelseslinjer mellem kyst og sommerhuse samt mellem Nymindegab, Henne By og Henne Strand. Et nyt ankomstpunkt ved Henne By styrker tilgængeligheden til området.

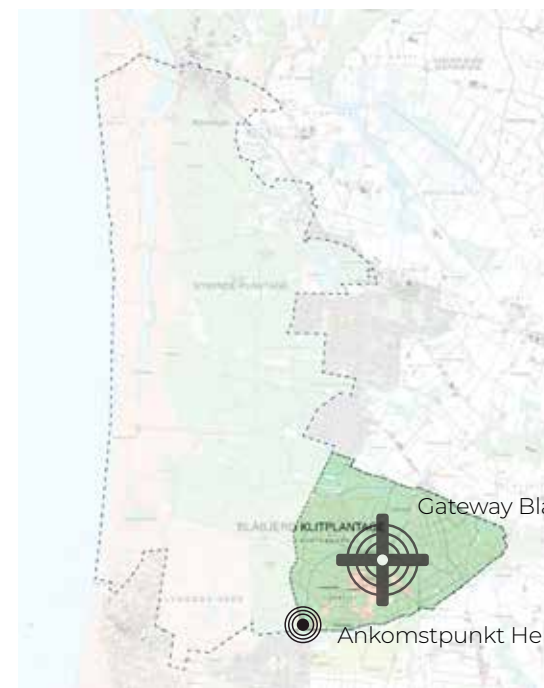

Styrkede cykelforbindelser

Ankomstpunkt Henne By

LANDSKABSOMRÅDE 4: BLÅBJERG PLANTAGE SYD

Hvad skal der ske?

Gateway Blåbjerg styrkes med nye oplevelsesfaciliteter og udvidet parkeringskapacitet. Et nyt ankomstpunkt ved Henne By giver alternativer muligheder for adgang til området og styrker sammenhængen med Henne By og Henne Strand.

Gateway Blåbjerg

Ankomstpunkt Henne By

Certificering og udvidelse af gul vandrute

Vejen langs Gammel Gab er en
velbenyttet rute for mange cyklister i
området
Foto: DKNT

VISION

LÆNGE LEVE BLÅBJERG-NYMINDE

Visionen for denne udviklingsplan sætter ord på et fremtidsbillede af naturområdet Blåbjerg-Nyminde, som håndterer spørgsmålet om, hvordan myndigheder, lodsejere, brugere og lokale borgere kan håndtere de forskellige interesser, behov og et forventet stigende antal besøgende i vores fælles natur.

Visionen om oplevelser og indsigt for alle i Blåbjerg-Nyminde forholder sig til eksisterende planer og visioner fra Naturpark Vesterhavet, Destination Vesterhavet, Varde Kommune og Naturstyrelsen.

DET AKTIVE OG DET ROLIGE FRILUFTSLIV

I Blåbjerg-Nyminde skal der være natur-, kultur- og friluftsoplevelser til både de naturvante entusiaster, der søger den 'vilde' og selvstyrede oplevelse, og de naturuvante, som har behov for en guidet og mere faciliteret oplevelse lige fra ankomsten via gateways og ankomstpunkter, der opfylder deres behov, til den trygge vandresti, der leder tilbage til start og den stedbundne naturoplevelse af et helt særligt område.

VISION

Naturområdet Blåbjerg-Nyminde skal danne rammen om mere vild natur - rig på levesteder for planter og dyr.

Unikke natur- & friluftsoplevelser skal give borgere og besøgende indsigt i samspillet mellem natur og mennesker.

De nære oplevelser af øget biodiversitet i
den urørte skov
Foto: DKNT

Der skal være gode oplevelser til de besøgende, der kommer for fysisk udfoldelse med høj intensitet i selskab med andre, og dem, der kommer for mental udfoldelse i stilhed og ro.

Uanset skal natur- og friluftoplevelser i Blåbjerg-Nyminde medvirke til at sikre de besøgendes forståelse og respekt for naturens værdier, dynamik og foranderlighed - at naturen genskabes og beskyttes til det fælles bedste og, at når vi passer på naturen, passer vi på mennesker og steders kulturarv og historie.

DE STORE OG DE NÆRE NATUROPLEVELSER

Blåbjerg-Nyminde byder på store oplevelser af stedbundne, historiske perspektiver og vidtrækkende landskaber. Men også den nære oplevelse og fordybelse lige her - hvad kan jeg se, røre og høre, hvem bor her? Oplevelser som spiller en vigtig rolle i indsigt og forståelsen af naturens foranderlighed, værdier og dynamikker.

MERE URØRT SKOV OG VILD NATUR

Mange af Danmarks truede arter af vilde dyr, planter og svampe behøver mere lys, vand og dødt træ for at trives, og derfor udlægges i disse år mere og mere urørt skov, hvor den kommercielle skovdrift ophører og naturgenoprettende tiltag iværksættes.

I den urørte skov hjælpes den vilde natur på vej ved, at der skabes lysninger og fjernes ikke-hjemmehørende arter for at give plads til den hjemmehørende natur. Der fældes træer, som efterlades i skovbunden for at give plads til artsrigdom af smådyr og svampe. Derudover lukkes grøfter og dræn for at skabe en mere naturlig vandbalance i skoven med moser, vandhuller og småsøer, som giver gode levevilkår for en lang række dyr og planter.

Der kan gå flere årtier fra skovdriften ophører,

til skoven får kendetegn som den gamle urørte skov. Skoven vil ikke ligne den skov, de fleste af os kender - man vil som gæst møde en mere 'rodet' skov, hvor træer og planter vokser vildt, og der ligger væltede træstammer i skovbunden, der ikke bliver fjernet, så man nogle steder må gå udenom.

EN REGENERATIV TILGANG TIL NATUR- OG FRILUFTSOplevelser

En regenerativ tilgang til udvikling af natur- og friluftsoplevelser handler om at forbedre, genoprette eller forstærke økosystemer, samfund og ressourcer, og skal betragtes som en retning, der sættes, fremfor en færdig facitliste eller et quick fix. Det skal være en fælles retning for hensynsfuld adfærd og udvikling af oplevelsesfaciliteter, der i bund og grund går ud på at efterlade vores fælles natur rigere, end vi modtog den.

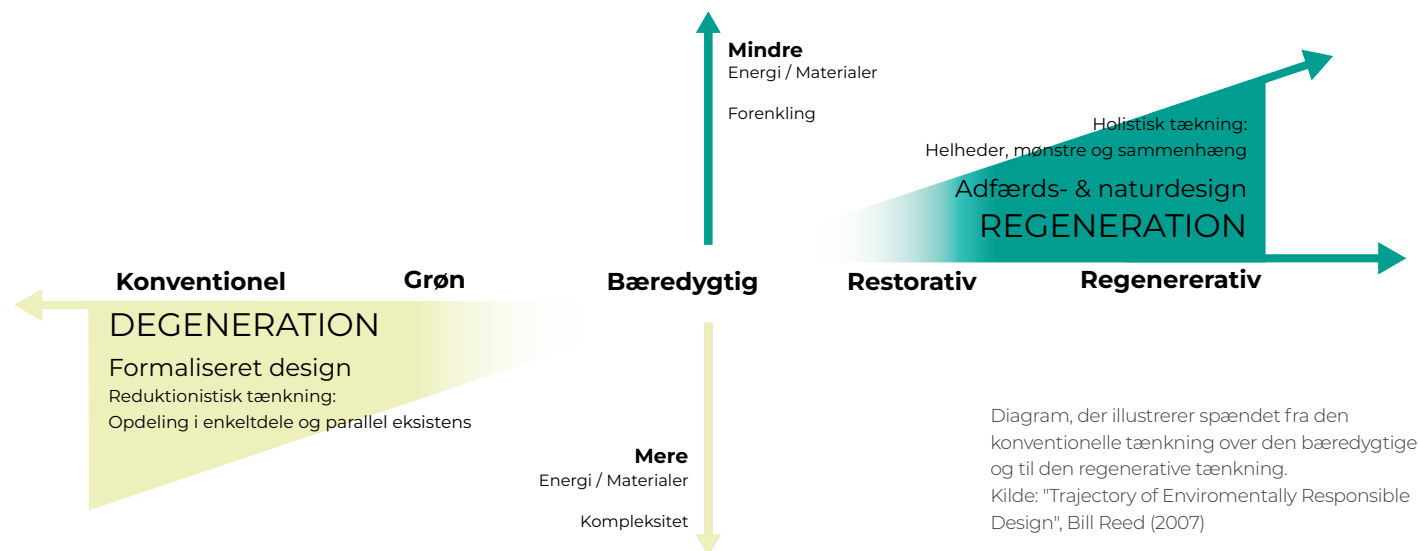
Hvor den bæredygtige tilgang handler om at vedligeholde og bevare, søger den regenerative tilgang aktivt at forbedre, genoprette og forstærke. Regeneration er ikke en erstatning for bære-

dygtighed, men bygger videre og ovenpå.

I Blåbjerg-Nyminde er det intentionen, at regeneration vil være den guidende værdi og metode for samarbejde, udvikling, planlægning og effektivering af fremtidige tiltag og indsatser for naturturismen og friluftslivet i området.

Retningen skal sættes og bevægelsen initieres i et krydsfelt mellem Naturstyrelsen Blåvandshuk, Varde Kommune, kommercielle aktører, brugere, foreninger og lokale borgere - og turisterne.

Vigtigst er samarbejdet mellem alle interessenterne og vedholdenhed - det er en langsigtet forandring af tilgang og metode. Det er en bevægelse, som både små og store aktører og interessenter skal foretage sammen, og hvor der læres og udvikles undervejs med fokus på stedspecifikke, sociale og miljømæssige tiltag.

Diagram, der illustrerer spændet fra den konventionelle tænkning over den bæredygtige og til den regenerative tænkning. Kilde: "Trajectory of Environmentally Responsible Design", Bill Reed (2007)

Bæredygtige tiltag som "efterlad kun dit fodspor", "tag cyklen i stedet for bilen" osv. er fundamentet for en regenerativ helhedsorienteret tilgang. Med en regenerativ tilgang er det fx ikke nok, at et shelter fx får græs på taget, eller at der sættes store baljer op til skrald på stranden. Shelteret skal nytænkes – hvad kan det ellers bruges til, der giver merværdi, og hvordan kan skraldet genbruges af en fx kommerciel aktør.

Derfor anbefales det, at der iværksættes stærke partnerskaber med de kommercielle aktører og foreninger, der opererer i området, og at der vedtages et sæt guidelines, der skal hjælpe kommune og Naturstyrelsen med fx at sikre, at nye tiltag også har et regenerativt tiltag.

Baggrunden for et fælles sæt principper og guidelines er, at det kræver en ændring i måden at tænke og handle på, når man skal arbejde ud fra en regenerativ metode. Her vil fokus være på at sikre en "vi-tænkning" om mennesket og naturen, hvor alle tager et kollektivt ansvar - vi skal fx alle have hunden i snor for naturens og vores fælles bedste, og vi, der rider på hest eller mountainbike, skal alle holde os til de tilladte stier, så vi undgår at slide unødigt på områdets porøse underlag og risikere at forstyrre det vilde dyreliv.

* Kilde: Kirby, D.A. (2020), "Entrepreneurship and Sustainability: is there a need for a new harmonised approach?", AdvanceHE, 28.10.20.

Værktøj til udvikling og vurdering af regenerative tiltag*.

På hvilket niveau kan tiltaget placeres?

** Restorative = oplivende, styrkende

LÆRING & FORTÆLLING

Ved at kende områdets og vores fælles historier, ved at lære af historien og gøre tingene anderledes fremad kan vi bruge naturen som et læringsrum, der hele tiden skal tages vare på - et læringsrum med tydelige spor efter vores fælles historie og kulturarv, og et læringsrum for vores fælles fremtid med mere vild natur, urørt skov og mere biodiversitet.

Naturområdets gateways, ankomstpunkter, faciliteter, information, formidling og oplevelsesmuligheder skal medvirke til at give indsigt og forståelse for samspillet mellem naturens behov og menneskets adfærd. Gennem læring og fortælling skal de besøgende derved have mulighed for at give noget tilbage området, så vi i både den lille og store skala efterlader det bedre end vi modtog det.

Tiltag til gæstestyring gennem læring & fortælling:

Udvalgte stier "omdannes" til tematiserede og særligt skiltede vandre- og cykelstier. Til det formål vælges en anerkendt certificering, der benyttes til områdets stier. Valg af certificering koordineres med tiltag i destinationen og fx på Naturstyrelsens øvrige arealer. Certificeringen skal sikre høj skiltningskvalitet, genkendelighed og stor markedsværdi med:

- Særlig skiltning
- Temaer, der fortæller om historierne og/eller naturen
- Formidling via bedre infoskilte ved ankomstpunkter og gateways
- Udvalgte rastefaciliteter – som borde-bænke/pausepladser eller "tænkepladser" evt. understøttes af kunstneriske greb.

Vandreruter uden skiltning, som kun formidles via rutebeskrivelser til dem, der har mod på en udfordring: "Drej til højre ved den mørke sø, og gå mod sydvest over lysningen til du kommer til skovbrynet og fortsæt mod vest til den store eg". På den måde tilbydes en mere nærværende og indlevende oplevelse med stærk tilknytning til den natur, man bevæger sig i.

Tiltag, der kan understøtte den regenerative tilgang og metode på tværs af interessenter:

Udarbejdelse af plan for, hvilke regenerative værktøjer, Naturstyrelsen Blåvandshuk og Varde Kommune vil benytte, når de udvikler nye cykelstier, faciliteter, vandrestier m.v. – dvs. ændring af naturforståelsen, læring og skoling – at vi gør tingene sammen. Dette kunne arrangeres i samarbejde med udlejningsbureauerne.

Afholdelse af årligt obligatorisk møde for kommercielle aktører og foreninger, der opererer i området ang. guidelines og retningslinjer for regenerative oplevelser. Suppleres med idéoplæg til oplevelser, der er regenerative.

Årligt inspirationsmøde om naturen, kulturen og regenerativt friluftsliv for borgere og sommerhusejere – sådan gør du din grund og have endnu bedre for dyr, fugle og insekter.

Tiltag til udvikling af regenerative naturoplevelser gennem lokale partnerskaber:

Ligesom det efterhånden er et "must" for danskere at samle skrald, når de går på stranden, kan der udvikles koncepter, hvor borgere, brugere, kommercielle aktører og turister bare MÅ være med til andre regenerative naturoplevelser:

- Arbejdsdag for frivillige med opsætning og vedligehold af de historiske vejskilte, der bevidner plantagens historie. Skiltene kunne finansieres af lokale erhvervsdrivende, hvis gæster vil få gavn af den styrkede wayfinding og de historiske, autentiske fortællinger.
- Guidet skovvandring med identificering og påsætning af røde sløjfer på de invasive sitkagraner og contortafyr. Her kan deltagerne bidrage til naturplejen og få 1:1 læring om træerne og plantagens tilblivelse og udvikling.
- Årlig indsamling af skrald omkring gateways og ankomstpunkter for at brede skraldeindsamlingen ud til andre steder end stranden.

Hvem bor her? Naturen er et lærings-
rum, der hele tiden skal tages vare på
Foto: Mette Johnsen

PLANLÆGNING FOR NATUROMRÅDET

ANVENDELSES- ZONER

Med afsæt i international erfaring (bl.a. en metode, som canadiske nationalparker anvender til zonerings), beskriver Længe leve landskabet-metoden 5 anvendelseszoner, der er tilpasset det danske landskab og en dansk kontekst. Disse fremgår af figuren til højre. Anvendelseszonerne har til formål at sikre en relevant og fagligt funderet tilgang til planlægning i det åbne land, som er tilpasset områdernes karakter, sårbarheder og potentialer. Zonerne er dermed vejledning for myndigheders planlægning af nye tiltag i områderne.

Planlægning af anvendelseszoner i et område sker med afsæt i viden om stedets landskab, biologi, kultur, funktioner og sårbarhed samt mulighed for oplevelser i området. Et landskabsområde kan indeholde flere zoner, og ikke alle zonetyper vil nødvendigvis finde anvendelse i alle naturområder. Zonerne udelukker ikke marker/landbrug og bosætning, men de er et helhedsgreb for planlægningen i et område, der skal sikre bedst mulig balance mellem områdets benyttelse/udvikling og beskyttelse.

LANDSKABSOMRÅDE 1: STRAND-, KLIT- & HEDELANDSKABET

Landskabsområde 1 udpeges som zone 2 Vild naturzone.

Naturen, landskabet og kulturmiljøet i landskabsområde er omfattet af fredninger, § 3 beskyttelse og Natura 200 områder, og driftes med henblik på at udvikle, bevare eller styrke økosy-

1. Særlig beskyttelseszone

Anvendelse: Zonen anvendes i områder, som kræver særlig beskyttelse enten på grund af særlige karaktertræk, truet natur eller kulturarv.

Adgang: Færdsel til fods bør kun ske ad stier og gangbroer, som skåner natur og kultur for slitage og u hensigtsmæssige forstyrrelser af eksempelvis dyreliv. Hvis området er for skrøbeligt til at kunne tillade adgang for besøgende, kan der etableres formidlingspunkter i udkanten af zonen. Færdsel er ikke tilladt med bil eller andre køretøjer.

2. Vild naturzone

Anvendelse: Zonen anvendes i områder, der driftes med henblik på at udvikle, bevare eller styrke økosystemer under minimal påvirkning af mennesker.

Adgang: Besøgende kan opleve områdets natur- og kulturarvs værdier gennem friluftaktiviteter, som kun kræver få infrastrukturelle faciliteter, der ikke påvirker området karakter og økosystemer. Færdsel er ikke tilladt med bil eller andre køretøjer.

3. Ekstensiv landskabszone

Anvendelse: Zonen anvendes i områder, der har en overvejende ekstensiv drift og derved fremstår som naturprægede landskabsområder med mulighed for at besøgende kan opleve områdets natur- og kulturarvs værdier.

Adgang: Besøgende kan færdes i området via stisystemer (cykel, vandring, heste etc.) med få infrastrukturelle faciliteter, der ikke eller kun i mindre grad påvirker områdets karakter og økosystemer. Begrænset adgang med biler i området.

4. Friluftzone

Anvendelse: Zonen anvendes i områder, som kan rumme en bred vifte af faciliteter, som formidler naturen og kulturelle værdier samt understøtter det generelle friluftsliv i zonen. Her er der mulighed for at etablere primitive og naturnære overnatningsfaciliteter. Faciliteter skal tilpasses områdets karakter og udtryk, og påvirkningen af økosystemer skal begrænses mest muligt.

Adgang: Der kan skabes direkte adgang med biler og andre køretøjer, og besøgende kan generelt færdes frit i hele området under hensyntagen til gældende regler.

5. Centerzone

Anvendelse: Zonen anvendes på lokationer, hvor der ønskes en koncentration af besøgstjenester og servicefaciliteter, herunder også administrative funktioner. Der kan etableres større faciliteter, der understøtter disse funktioner. Faciliteter skal indpasses i områdets karakter og udtryk, men må i denne zone gerne have karakter af landmark eller reason-to-go attraktion.

Adgang: Der er fri adgang til zonen og god mulighed for parkering. Zonen kan med fordel have karakter af gateway eller ankomstportal til naturområdet, ligesom der er mulighed for mere kommercielle attraktioner eller overnatningsformer.

stemer under minimal påvirkning af mennesker. Landskabsområdets klit- og hedelandskab særligt sårbart overfor intensivt brug og færdsel.

Det vil fortsat være muligt at besøge området på naturens og landskabets præmisser med færdsel på stier og veje. Færdsel til hest må bør kun ske på belagte stier, markerede ridestier og langs stranden. Færdsel i bil kan ske på eksisterende veje, der giver adgang til eksisterende parkeringspladser.

LANDSKABSOMRÅDERNE 2-4: PLANTAGELANDSKABET

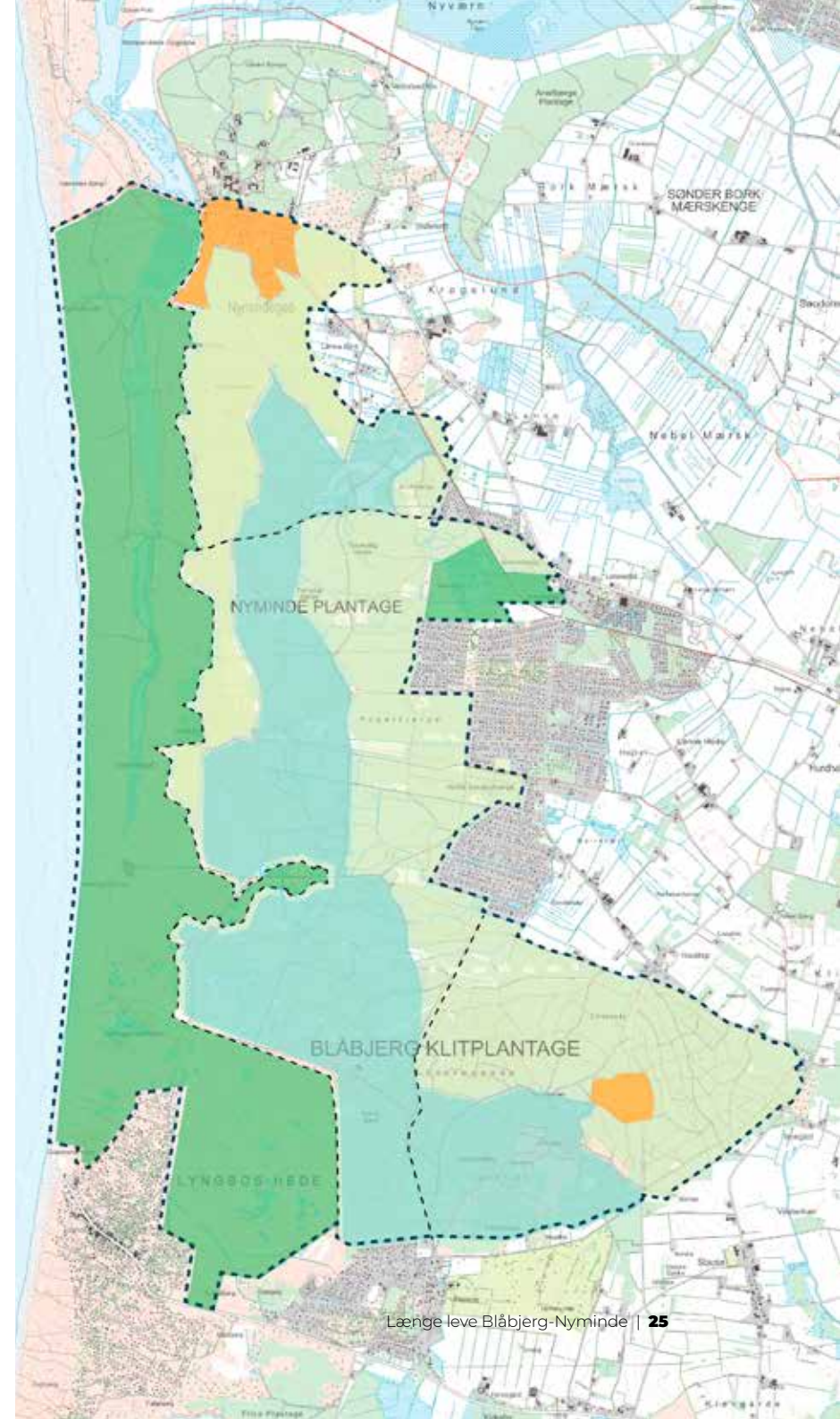
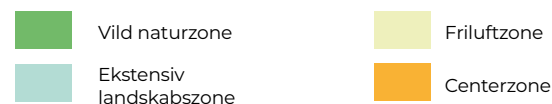
Plantagelandskabet foreslås inddelt i flere anvendelseszoner på tværs af landskabsområderne 2-4. Forslaget til zoner er baseret på kortlægning af sårbare landskaber, friluftsfaciliteter og -aktiviteter samt Naturstyrelsens pleje- og driftsplaner.

Den nordlige og vestlige del af Nyminde plantage foreslås udpeget til zone 4 friluftzone - en zone, der kan rumme en bred vifte af faciliteter, som formidler naturen og kulturhistorien samt understøtter det generelle friluftsliv i zonen. Faciliteter skal tilpasses områdets karakter og udtryk, og påvirkningen af økosystemer skal begrænses mest muligt. Denne friluftzone foreslås faciliteret som en zone primært til friluftsoplevelser med lav intensitet.

Et område, der strækker sig fra Brude Bjerge i nordøst til egekrattet i Blåbjerg syd, foreslås udpeget som zone 3 ekstensiv landskabszone. Området rummer både sårbare landskaber, stillezoner hvor kronvildtet søger føde og ophold samt potentielle vilde skove iht. Naturstyrelsens gældende pleje- og driftsplan. Derved udpeges et større sammenhængende naturområde på tværs af Nyminde Plantage og Blåbjerg Plantage, hvor højnelse af biodiversiteten og gode forhold for dyrelivet kan sættes i højsædet.

Vest for den ekstensive landskabszone fra Brude Bjerge til Blåbjerg foreslås udpeget endnu en friluftzone, der bl.a. rummer Blåbjergs MTB spor, et væld af ridestier og flere vandreruter. Landskabet består primært af skov og er et robust landskab.

Et område omkring det rekreative støttepunkt ved Blåbjerg-stenen foreslås udpeget som centerzone. I denne zone er det intentionen at koncentrere aktiviteter, samle brugere og facilitere friluftsliv. Derudover udpeges Nymindegab by som centerzone. Her er det intentionen at koncentrere tilbud og basisinfrastruktur omkring byens hovedgade og eksisterende butiksliv, der støtter op om natur- og friluftslivet samt sikre gode forbindelser til naturområdet.

UDVIKLINGS- PRINCIPPER

Der er foretaget en strategisk prioritering af udviklingsprincipperne med udgangspunkt i de stedbundne potentialer og udfordringer - og med udgangspunkt i den foreslåede vision og regenerative tilgang.

Derved er det særligt tre af udviklingsprincipperne, der sætter retningen for den videre planlægning for Blåbjerg-Nyminde: Gateways & ankomstpunkter, Bæredygtig mobilitet & oplevelsesrig infrastruktur samt Code of conduct & partnerskaber.

For at imødekomme den stigende efterspørgsel på unikke natur- og friluftoplevelser af høj kvalitet sættes der et særligt fokus på, hvordan brugerne ledes ind i naturområdet via gateways og ankomster, hvordan der kan fremmes en bæredygtig og oplevelsesrig mobilitet samt, hvordan der kan fremmes en ønsket brugeradfærd gennem lokale partnerskaber, så balancen mellem beskyttelse og benyttelse af naturområdet opretholdes.

Gateways & ankomstpunkter

To gateways leder besøgende ind til områdets natur- og friluftoplevelser fra nord og syd. Et netværk af ankomstpunkter supplerer gateways og fordeler besøgende ud i naturområdet.

Bæredygtig mobilitet & oplevelsesrig infrastruktur

Bæredygtig mobilitet fremmes med oplevelsesrige cykelforbindelser på tværs af området. Tilgængelighed for brugere med særlige behov styrkes omkring gateways.

Stedsspecifikke oplevelser & faciliteter

Faciliteter tilpasses landskabet og tager afsæt i og styrker de stedsspecifikke oplevelser.

Naturnær overnatning

Overnatning i området bevares som friteltning og primitive lejrpladser. Naturnære overnatningsmuligheder kan placeres i tilknytning til Blåbjerg.

Code of conduct & partnerskaber

Gennem lokale partnerskaber, adfærdsdesign og tydelig information fremmes ønsket brugeradfærd.

Vandholdige, lavtliggende moseområder
ved Kirkeflod nordvest for Lønnestak
Foto: COWI

STRATEGISK PLANLÆGNING

I dette kapitel beskrives, hvordan de fem udviklingsprinciper bringes i anvendelse og samlet set udgør det strategiske hovedgreb for planlægning i naturområdet Blåbjerg-Nyminde.

PRINCIP: GATEWAYS & ANKOMSTPUNKTER

To gateways og et netværk af ankomstpunkter giver god tilgængelighed til naturområdet og bidrager til en målrettet gæstestyring og spredning.

Ved at identificere og styrke to større gateways til området suppleret af flere mindre ankomstpunkter, er det intentionen, at give god adgang til naturområdet for brugere og besøgende, som har forskellige behov for faciliteter og information for at få en god oplevelse i naturen.

GATEWAYS

De to gateways ved Blåbjerg og Nymindegab skal bl.a. give adgang for brugere, som har behov for en mere faciliteret, tilgængelig og styret oplevelse. Herfra udgår markerede vandreruter og ridestier, og her skal der være de fornødne basisfaciliteter som parkering, toiletmuligheder hele året med adgang til vand, opholds-/siddemuligheder, information om stier og stedets naturfortællinger, kulturarv og historie.

Gateways skal ligeledes indeholde faciliteter, der støtter op om stedbundne natur- og friluftsoplevelser - som eksempelvis for Gateway Blåbjergs tilfælde faciliteter til mountainbikere.

GATEWAY BLÅBJERG

Gateway Blåbjerg er allerede ét af Naturstyrelsens rekreative støttepunkter, og har derfor toilet, borde-bænkesæt og to markerede vandreruter. Dertil er Blåbjerg udgangspunktet for de mange populære og velbesøgte MTB-spor samt et netværk af ridestier. Blåbjerg er derudover et sted kendt af mange pga. den ikonske Blåbjergsten, som et yndet udflugtsmål.

Der er god adgang til Gateway Blåbjerg fra den eneste gennemkørende vej i naturområdet. Der er ligeledes flere supplerende parkeringspladser langs Blåbjergvej - her bl.a. til parkering af hestetrailere.

GATEWAY NYMINDEGAB

Nymindegab by foreslås som gateway. Nymindegab ligger ideelt for trafikken, der kommer fra Holmsland Klits, og som adgang til unikke natur- og kulturhistoriske oplevelser omkring Nymindestrømmen samt i Nyminde Plantage.

Byen rummer både indkøbsmuligheder, spisesteder, overnatning og kulturelle seværdigheder, som alle vil kunne få gavn af, at flere vil stoppe op i byen og fx proviantere eller spise hos lokale spisesteder og butikker før eller efter turen. På den måde kan en udvikling af naturområdet i samspil med byens aktører medvirke til at styrke byens identitet og regenerere Nymindegab.

ANKOMSTPUNKTER

De to gateways suppleres af en række ankomstpunkter med nærhed til oplevelser og adgang til stinettet.

Parkeringspladsen ved Blåbjerg benyttes af et bredt felt af brugere i løbet af året. Flere kommer lang vejs fra for at benytte MTB sporene.
Foto: Arkitema

Gateways

Gateways er større indgange til et naturområde. Her er der bl.a. servicefaciliteter, parkeringsmuligheder og information om området. Gateways gør det nemmere at være gæst – også for folk, der ikke kender området i forvejen.

DEFINITION

Ankomstpunkter

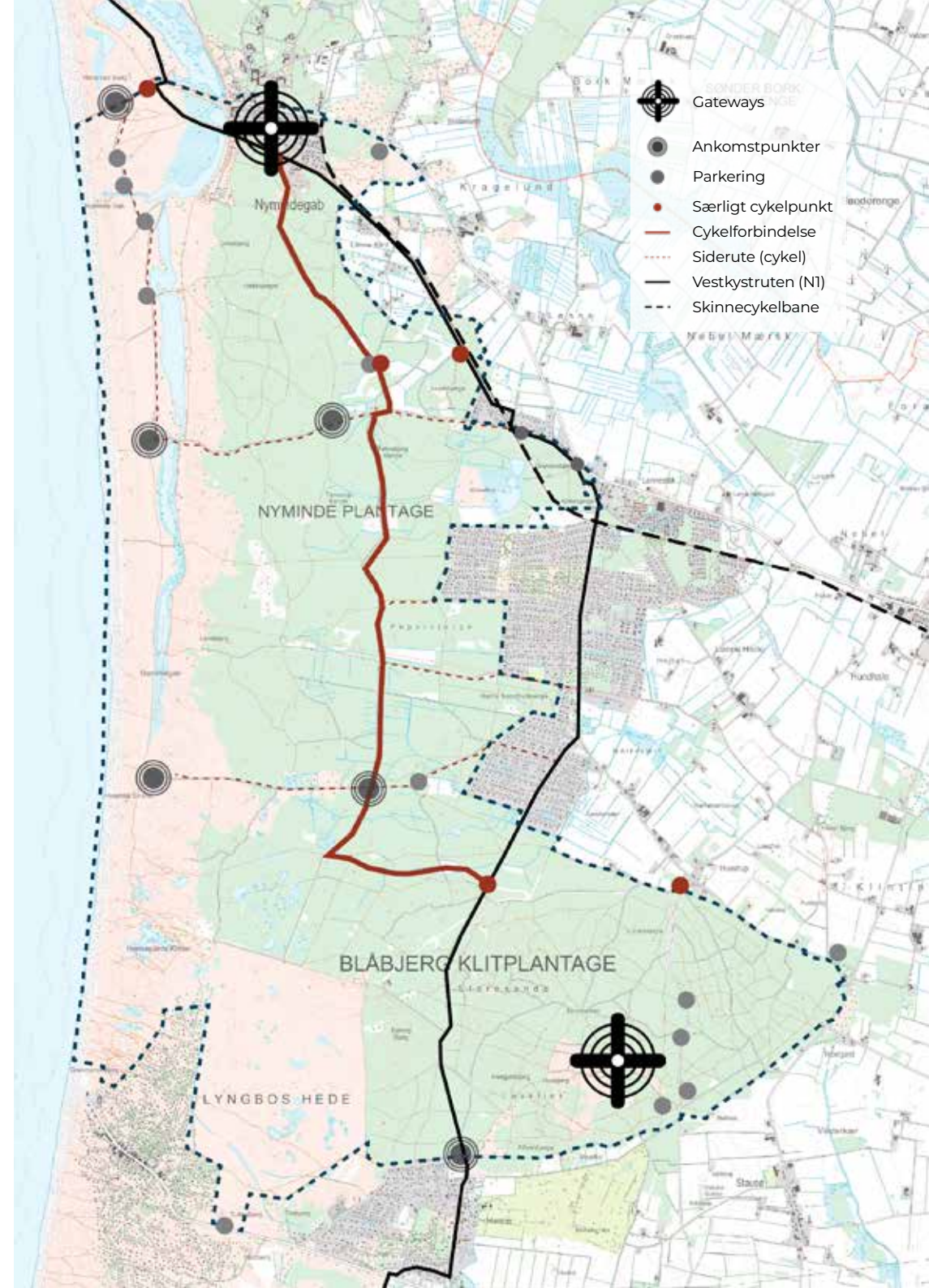
Ankomstpunkter er – som gateways – også indgange til et naturområde. Ankomstpunkter fungerer som supplement til gateways, men er mindre og indeholder færre faciliteter.

DEFINITION

Ankomstpunkterne skal bl.a. give god adgang for de naturvante og lokalkendte, som har et mindre eller intet behov for facilitering eller styring af oplevelsen - de brugere, som kender vejen eller hellere selv vil finde vej.

Et andet formål med at tydeliggøre og sørge for at formidle ankomstpunkterne f.eks. på oversigtskort og lign. er ønsket om særligt på dage med højt gæstetryk at give flere adgangsmuligheder til området og en større spredning af gæsterne rundt i friluftzonerne, så man nemmere kan undgå oplevelsen af 'at gå i kø' i naturen.

Et lille ankomstpunkt med få parkeringspladser og lidt information kan derudover fungere som en bedre ankomst til den 'rolige og stille naturoplevelse' end et stort gateway med stor parkeringsplads, aktiviteter og faciliteter og mange gæster.

PRINCIP:
**BÆREDYGTIG MOBILITET &
OPLEVELSESRIK INFRASTRUKTUR**

Fremkommelighed, tilgængelighed og oplevelsesrigdom er nøgleord for en bæredygtig mobilitet i Blåbjerg-Nyminde. Bilen er forståeligt nok den mest benyttede transportform for ferieoplandets mange sommerhusgæster, så der er plads til hele familien med oppakning til 1-2 uger i sommerhus. Med styrkede cykelforbindelser i naturområdet er det derfor intentionen, at flere vælger at lade bilen stå ved sommerhuset og opleve naturen på cykel.

Mange brugere af naturområdet har stadig brug for bilen. Både heldagsstrandgæster, hesteryttere og mountainbikere fra oplandet har ofte behov for bilen til at transportere det nødvendige udstyr til deres friluftoplevelse.

**STYRKEDE CYKELFORBINDELSER Gennem
OMRÅDET**

Den centrale rute fra Nymindegab til Henne By via eksisterende skovveje styrkes som cykel-forbindelse gennem naturområdet. Den udgør samtidig en alternativ rute til Vestkyststruten for dem, som har lysten og cyklen til en mere naturopleveslesrig tur gennem plantagen. Vestkyststruten forløber langs naturområdet fra nord, gennem sommerhusområderne i Houstrup og direkte igennem Blåbjerg Plantage via V. Henne Bys Vej.

En alternativ rute gennem plantagen giver de cyklende mulighed at køre uden om Houstrupvej, hvor der er meget trafik og opleves høj fart. Cykelturen gennem plantagen foregår på grusveje og er mest egnet til cykler med brede dæk.

Den centrale cykelforbindelse suppleres af sideruter, der kobler på Nymindegab og

VESTKYSTSTRUTEN

National Rute N1

Vestkyststruten følger Nordsødkysten fra Rudbøl til Skagen. Ruten kommer forbi nogle af de største naturoplevelser i Danmark. Næsten en tredjedel af ruten på 560 km følger grusstier. Til gengæld er der ingen stigninger og minimal trafik, hvilket gør cykelstien til en familievenlig rute.

sommerhusområderne, og derved styrker mobiliteten til ankomstpunkter og gateways.

At transportere sig på cykel på de korte ture fra sommerhuset til gateways, ankomstpunkter eller seværdigheder skal være et nemt og naturligt valg, frem for at vælge bilen. Der skal fx gerne være en cykel til rådighed i sommerhuset eller ved et udlejningspunkt, man skal kunne finde cykelegnede strækninger og planlægge ruter/ture ud fra oplysninger om længde, varighed og underlag på et digitalt eller fysisk kort.

Gode cykelforbindelser kan også medvirke til en stærkere tilknytning til de omkringliggende lokalsamfund og sommerhusområder - og samtidig koble disse sammen på tværs af plantagerne. Hvis man altså kender vejen, er det en fin tur på ca. 20-30 min. at cykle fra sommerhusområderne eller campingpladsen i Houstrup ned for at handle i Henne Strand, til stranden eller på museum i Nymindegab.

Knudepunktnetværk for rekreativ cykling

Som en del af projektet 'Bedre vilkår for cykelturismen' deltager Varde Kommune i et samarbejde, hvor eksisterende cykelvenlig infrastruktur kobles sammen og synliggøres i et knudepunktsnetværk med rekreativ cykling for øje.

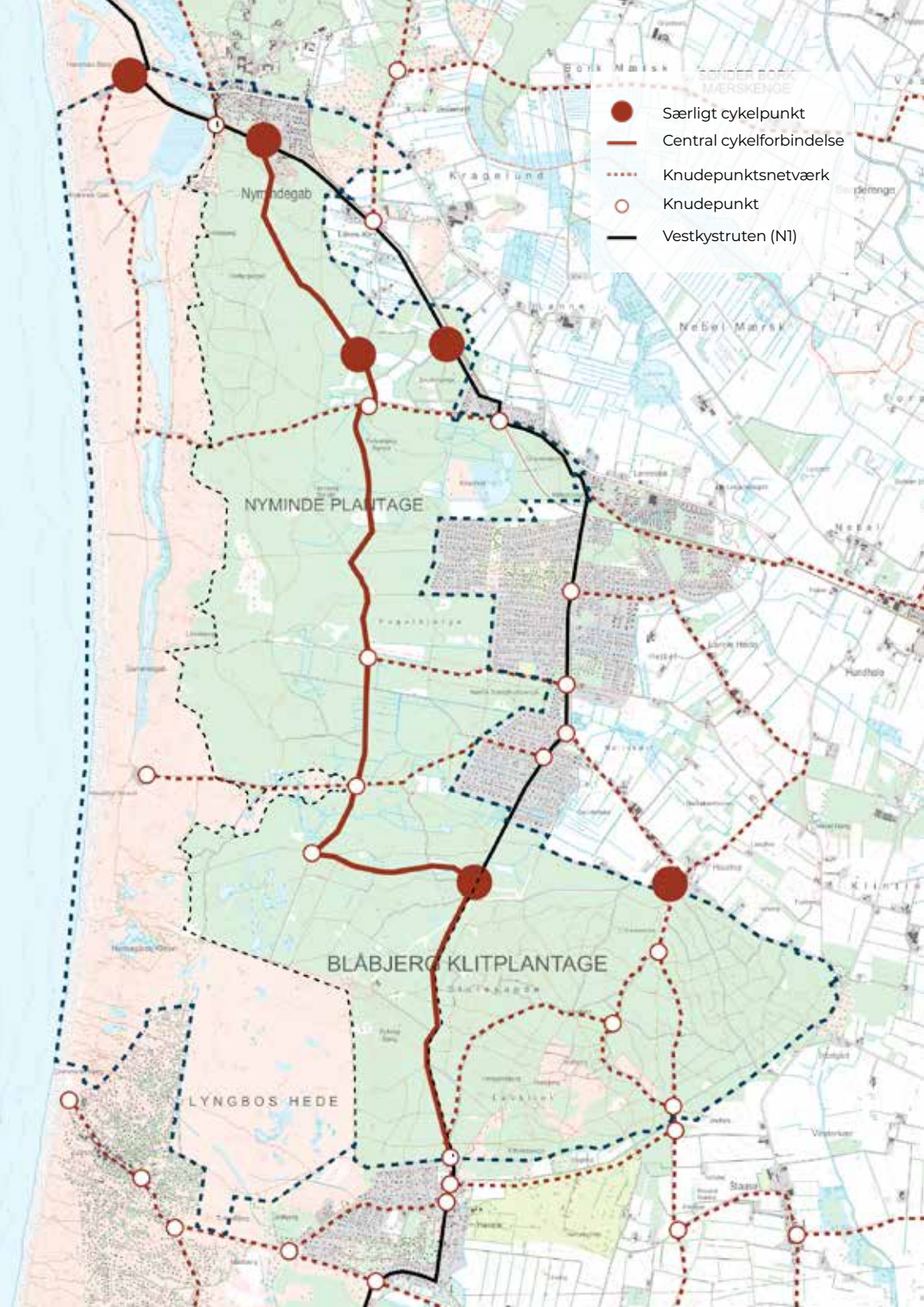
Læs mere om projektet på www.kystognaturturisme.dk

BEDRE CYKELOPLEVESLER

SÆRLIGE CYKELPUNKTER

Ved både gateways og ankomstpunkter skal der være gode cykelparkeringsforhold og formidling af forbindelserne, så de cyklende bliver guidet og hjulpet på vej. Der til foreslås en række særlige cykelpunkter, der knytter sig til Vestkyststruten samt ét ved Blåbjergvej, hvor mange kommer cyklende fra Nr. Nebel og ét ved Skydebanehuset, hvor der findes en primitiv lejrplads samt toilet. De særlige cykelpunkter er for de flestes vedkommende placeret efter knudepunktprincippet - netop hvor forbindelser krydser hinanden (se kort til højre).

Særlige cykelpunkter skal ligesom gateways og ankomstpunkter rumme faciliteter, der støtter op om cykelturen til, fra og i området. Det kunne være noget at låse sin cykel til, en bænk at sidde på, oversigtskort med cykelvenlige strækninger, info om oplevelser i området samt fx mulighed for at servicere sin cykel med pumpe, værktøj og lign.

Fra Henne By i syd til Nymindesgård i nord
er det oplagt at bruge cyklen som trans-
portmiddel.

Foto: Arkitema

PRINCIP: STEDSSPECIFIKKE OPLEVELSER & FACILITETER

I Blåbjerg-Nyminde er friluftsskiltningerne tæt forbundet med det specifikke sted, landskabet og naturen: I form af fx gå-, cykel- eller rideture gennem den tætte skov af bjergfyr til det hævede udsigtspunkt på klittoppen - oplevelser, der aktiverer kroppen og sanserne. Natur- og friluftsoplevelser som bedst understøttes med gode stier, tydelig wayfinding, formidling af steder, historier og natur samt med mulighed for et hvil og en pause undervejs.

Faciliteterne i naturområdet skal derfor have til formål:

- at skabe tilgængelighed til naturoplevelser,
- at give mulighed for ophold i naturen eller pause på ruten,
- at beskytte naturen i særligt sårbare områder,
- at formidle områdets historie, værdier mv.

Oplevelsesfaciliteter i naturområdet Blåbjerg-Nyminde skal udformes, så de er tilpasset landskabet i robuste, bæredygtige og driftsvenlige materialer.

Gennem en regenerativ tilgang skal faciliteter så vidt muligt give noget tilbage til naturen og stedet - fx ved at øge biodiversiteten og styrke naturkvaliteterne eller ved at understøtte oplevelsesværdierne med den rette placering og orientering mod fx en udsigt, samt skabe læring om stedets natur og lokale historie gennem design og udformning.

Faciliteter skal så vidt muligt være multifunktionelle, så de på så lidt plads som muligt, opfylder flest mulige af brugernes behov.

EVENTPLADS

Der afholdes årligt forskellige store events i Blåbjerg-Nyminde særligt centreret omkring

Blåbjerg. Både MTB-stævner, ridestævner osv. kan tiltrække op til flere hundrede deltagere og mindst lige så mange tilskuere. Events som ikke bare trækker gæster til naturområdet, men som lokale erhvervsdrivende og turismeaktører nyder godt af i form af øget omsætning. For at skabe tilgængelighed og give plads til disse events foreslås et lysåbent areal i landskabsområde 4 Blåbjerg Plantage syd. Se mere på side 75.

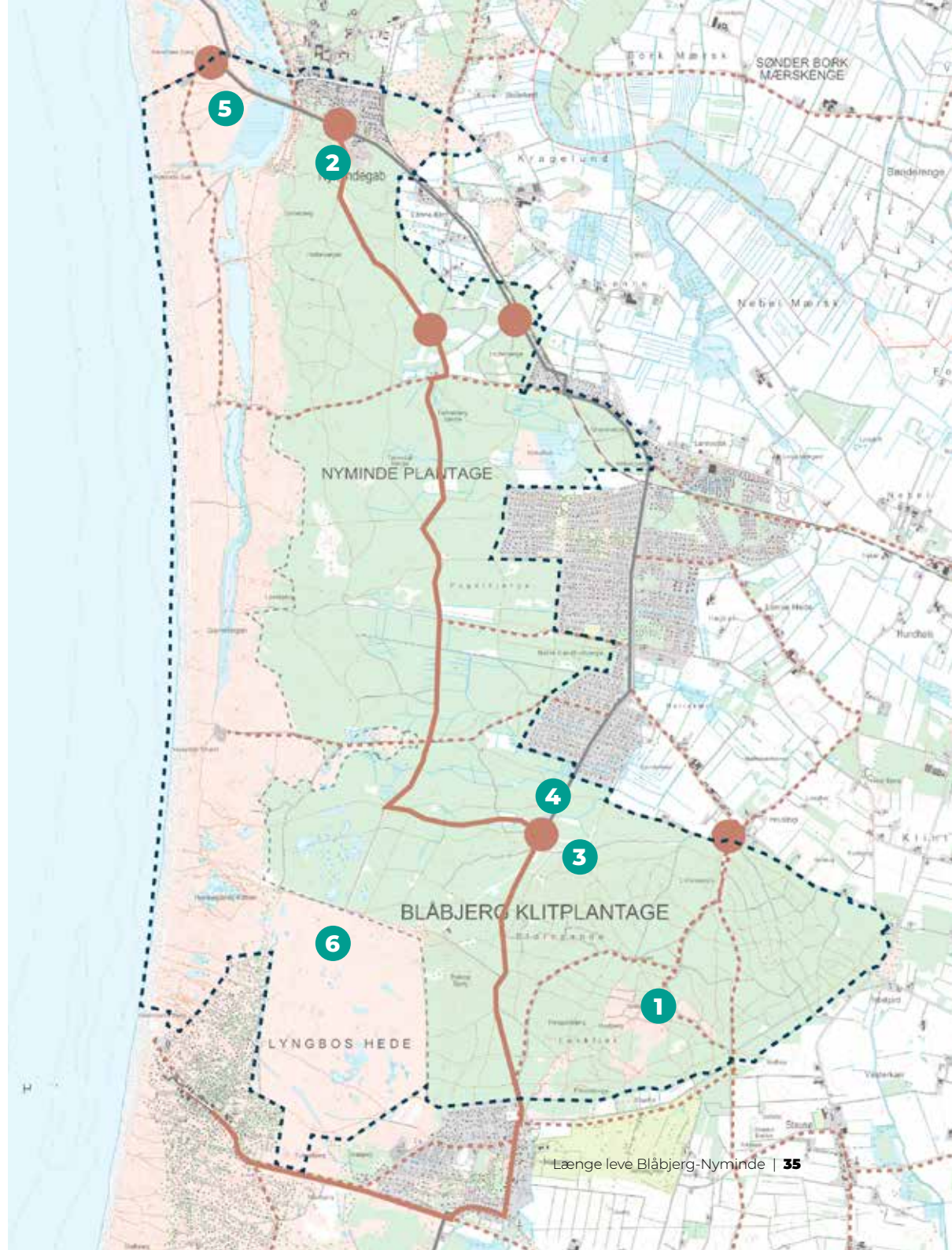
TOILETFACILITETER

Dialogen med områdets interessenter viser, at toiletfaciliteter er meget efterspurgt. Der findes i dag sæsonåbne toiletter ved Gateway Blåbjerg samt ankomstpunkterne ved Houstrup Strand og Nymindesø Strand. Toiletfaciliteter hele året er med til at give brugere og besøgende en god friluftsoplevelse, og muligheden for anvendelse af muldtoiletter ved udvalgte ankomstpunkter bør afsøges.

Forslag

Oplevelsesfaciliteter

1. Flere faciliteter, der understøtter MTB og andre aktive oplevelser ved Blåbjerg - herunder natur-nære overnatningsfaciliteter. (se mere på side 75)
2. Ophold, læring og fortællinger gennem leg i Nymindesgab Nord i tilknytning til Gateway Nymindesgab. (se mere på side 58 og 78)
3. Eventfaciliteter i tracé for Viking Link og høj-spændingsledning. Herunder en højnelse af biodiversitet i de ryddede landskaber.
4. Rastefaciliteter for ryttere til hest.
- 5.-6. Formidling, tilgængelighed og fremkommelighed. Formidling af unik natur og kultur samt sikre en tilgængelig rute og mindsker sliddet på området ved menneskers færdsel (infotavler, boardwalks og lign.)

BIOBÆNKEN

BIObænken er en genkendelig stedsmarkør - et oplevelses- og nysgerrighedselement til leg og bevægelse, et mødested for en gruppe eller et sted, hvor man kan sidde i fred og ro og betragte omgivelserne. BIObænken udføres af de træer, som fældes for at skabe den lysåbne skov med hjemmehørende arter.

De invasive sitkagraner og contortafyr i plantagen lægges ned og placeres, så de understøtter stedets karakter, fx. et højdepunkt på toppen af Blåbjerg eller en slugt i det bugtende klitlandskab.

Stedsmarkøren udføres via en regenerativ tilgang, hvor der bruges materialer fra området, samt genbrugte materialer til de elementer, hvor materialet ikke kan findes i plantagen. Biodiversiteten øges, hvor stedsmarkøren placeres ved fx ankomstpunkter, langs stier og krydsningspunkter, hvor man gerne vil fortælle en historie, styrke biodiversiteten, pege på en udsigt eller give mulighed for et hvil.

Selve siddeplanken er BIObænkens gennemgående kendetegn. Den lægges på tværs over væltede granstammer og fastgøres med tap. Siddeplanken kan indgå i enkle eller komplekse ophold og legefunktioner. Når granstammerne er udtjente, flyttes siddeplanken til ny fældede stammer.

BIObænkens stammer placeres så de følger enkle skulpturelle principper, der understreger landskabets karakter eller leder opmærksomheden mod et landskabeligt element:

- fører ned mod slugt eller ind i skov
- lægges i lige linje, men parallelforskudt så man kan træde fra en stamme til den næste
- følger højdekurve
- ligger vandret i et bakket landskab ved at stammes nederste ende løftes i vatter ved at lægges over næste stamme.

Udførelse af BIObænk

Bænken udvikles i samarbejde med en kunstner og en snedker med kendskab til 'naturbyg'.

Siddeplankerne laves af en bestandig træart fra lokalområdet og udarbejdes af lokal tømrer/snedker.

Montering og flytning af bænke kan udføres med motorsav af Naturstyrelsens personale.

Holdbarhed af bæk- og legeelementer vurderes at være ca. 12 år. Der udarbejdes en driftsplan for, hvad der gøres nu og efter 6 år. Stammer der er naturligt nedbrudt lades ligge eller udskiftes med nye fældede stammer.

Kunstner og Naturstyrelse finder præcis placering af bænke og beslutter funktioner, som designes med udgangspunkt i principperne, så de understøtter stedets karakter.

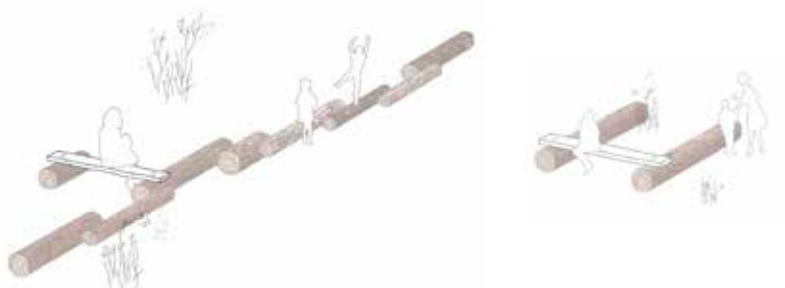

Illustration: Karin Lorentzen

BIOZONEN

Bænken står i en BIOzone. Når man opholder sig ved bænken, er der 'så langt øjet rækker' et rigt naturliv omkring en. Det er naturens biograf, hvor man selv er hovedpersonen i en naturfilm.

I et areal omkring BIObænken (varierende i størrelse) gøres tiltag for at øge biodiversiteten.

Stubbe efterlades i hensigtsmæssig højde og de dele af træerne, der ikke bruges til bænke- og legeelementer flises til brug for at lave stier ind til opholdssteder ved ankomstpunkterne eller på stier, hvor der er gået hul på underlaget. Resten efterlades til insekter og mikroliv. Der kan plantes bærbuske, som forventeligt vil indfinde sig i den urørte skov som fx. blåbær, hindbær, tyttebær. Der kan også tilsås med urter og blomster, som hører hjemme i den pågældende biotop.

BIObænken fungerer ligeledes til formidling af f.eks. lokal kulturhistorisk fortælling, lokationens insekter, blomster, træer "hvem bor her", om omlæggelsen til urørt skov, om BIObænken og BIOzonen og om wayfinding med de gamle vejnavne mm. QR koder kan brændes eller fræses ind i siddeplanken, hvorfra man kan hente den relevante viden for den konkrete placering.

BIObænkens stammer placeres så de følger enkle skulpturelle principper, der understreger landskabets karakter eller leder opmærksomheden mod et landskabeligt element. Fotos: Karin Lorentzen

PRINCIP: NATURNÆR OVERNATNING

Overnatningsfaciliteter understøtter længere ophold i naturen samt inviterer vandre- og cykelturister på længere ture ind i området.

Omkring naturområdet er turismens basisinfrastruktur veludbygget med store sommerhusområder, kroer og B&Bs. I tilknytning til naturområdet ligger en række campingpladser, som tilbyder overnatning og faciliteter til vandre- og cykelturister og andre, der ønsker at benytte Blåbjerg-Nyminde til natur- og friluftsoplevelser. Derudover er der adgang til shelters i Nr. Nebel Skov uden for projektområdet. Inden for projektområdet er der 2 primitive overnatningspladser og fri teltning er tilladt i plantagen.

I tilknytning Gateway Blåbjerg planlægges for etablering af naturnær overnatning - se mere på side 72.

PRIMITIV OVERNATNINGSPADS

Naturstyrelsen har i mange skove pladser, der er egnet til overnatninger med telt, tarp eller lignende udstyr. Pladserne kaldes primitive overnatningspladser. En primitiv overnatningsplads er et sted i skoven, hvor der er en lysning eller måske er ryddet plads til, at et antal telte kan slås op. Primitiv overnatningspladser er beregnet til enkeltpersoner, familier og smågrupper, der vil overnatte i naturen med eller uden telt.

FRI TELTNING

Staten har 275 skove, hvor du må slå dit telt op for natten - uden at spørge om lov først. Her gælder 1-2-3-reglen – max én overnatning med to telte af 3-mandstypen. Teltet skal stå under træer og må ikke være til gene for andre i skoven. Når du slår dit telt op, må det ikke kunne ses af andre, der færdes i skoven – både gående på stier eller kørende i bil på veje gennem skoven – og det må heller ikke kunne ses fra bygninger.

Friteltning er tilladt i Blåbjerg og
Nyminde Plantage
Foto: DKNT

PRINCIP: CODE OF CONDUCT & PARTNERSKABER

God code of conduct handler om at hjælpe og guide brugere på en måde, der både er let at forstå, let at huske, let at efterleve og ikke mindst at tilegne sig viden om på en nem og tilgængelig måde.

CODE OF CONDUCT

Der findes allerede gode, solide og veldokumenterede regler og retningslinjer for adfærd i naturen - på kommunale arealer, på Naturstyrelsens arealer og på private arealer. Disse kan kaldes for færdselsregler til naturen; regler og retningslinjer, der skal hjælpe naturen og de menneskelige brugere med at omgå hinanden; skabe plads, mindske slid og interessekonflikter. Faktum er dog, at alt for få kender de almindelige regler for god opførsel i naturen, og færre endnu kender forskellen på at færdes på fx offentlige som private arealer.

HVAD ønsker vi i forhold til brugeradfærd?

Hvad vi ønsker, er en brugeradfærd, der er i tråd med de regler og forordninger, der gælder for

færdsel i Naturstyrelsens områder. Vi ønsker en brugeradfærd, der er nudget via en enkel og tydelig code of conduct for god opførsel i naturen, således, at der er plads til alle, men især plads til at bevare og styrke naturen og oplevelserne i den. Dertil ønsker gæster og brugere af naturen i langt de fleste tilfælde at gøre det rigtige, så der skal formidles, hvad det rigtige er.

HVORFOR ønsker vi den brugeradfærd?

Forklaring fremmer forståelsen, så der skal også formidles, hvorfor der fx ønskes en særlig adfærd i et givent område: Hvorfor bør vi eller bør vi ikke færdes i et givent område, hvorfor skal vi holde os på stierne, og hvorfor er der ingen skraldespande?

I naturområdet Blåbjerg-Nyminde er det sandholdige underlag særligt porøst sammenlignet med andre skove og plantager. Det betyder, at der nemmere og hurtigere opstår slid på og langs med stier, som ikke er belagte med grus eller lignende fast materiale. Går der hul på de belagte stier, skal der ikke meget færdsel til, før hullet vokser, sandet blotlægges og stiens tilstand gør det besværligt eller umuligt at færdes.

! Code of conduct

Naturen må gerne betrædes, men trød varsomt

Bliv på stierne og slid mindst muligt på vegetationen og det porøse sandede underlag – så holder det længere, og vi forstyrrer de vilde dyr mindst. Vil du sanke, så tag det, du kan se og nå fra stien.

Hav hunden i snor - kære mor

Pas på bambi - mødet med både vilde dyr og de andre brugere i området kan skabe utrygge og forstyrrende situationer, hvis din hund går løs.

God dag og god tur - vis hensyn.

Tag Emma Gad med i naturen og gør det nemmere for alle at færdes i fred og fordragelighed.

Der er også færdselsregler i naturen

Orienter dig om, hvor du og dit transportmiddel må færdes. Der gælder særlige regler for heste og cykler.

Hold øje med skiltene - de hjælper dig på vej, og leder dig til spændende naturoplevelser.

Alt hvad du medbringer i naturen, skal med hjem igen

Naturen er ikke en skraldespand, så alt hvad du medbringer skal med hjem igen. Så vi holder naturen fri for affald og forstyrrende elementer.

Code of conduct

Code of conduct er et veldefineret sæt værdier, regler, standarder og principper, der guider et en person, et hold, en større gruppe og en virksomhed eksempelvis, i forhold til, hvordan de kan og må opføre sig i et eksempelvis et naturområde. Dermed tjener de også som en forventningsafstemning. En god code of conduct er enkel, let at huske og følger det område, den hjælper med at regulere.

Denne viden er fx vigtig at formidle som en særlig årsag til at træde varsomt og være opmærksom på, hvor man bevæger sig i Blåbjerg-Nyminde - både for de lokalkendte og besøgende, og de naturvante og naturuvante brugere.

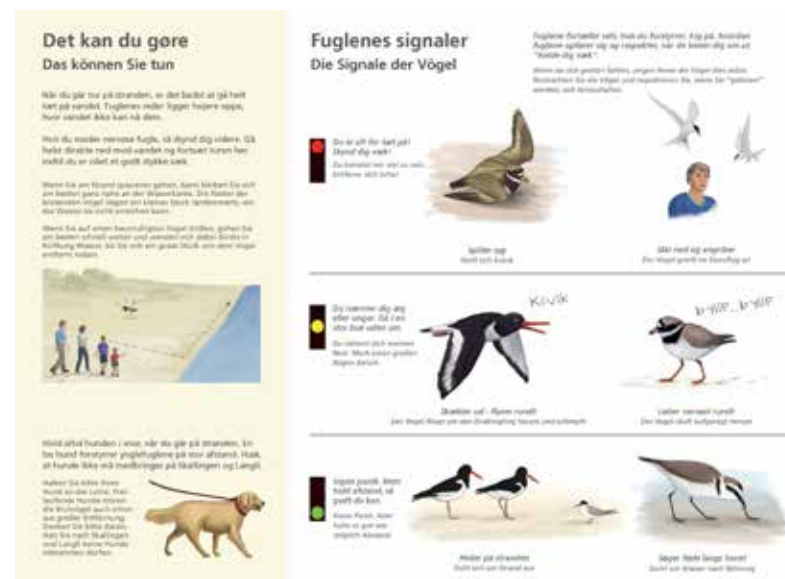
HVORDAN ønsker vi at formidle disse ønsker?

Gennem positiv adfærdsdesign, hvor der arbejdes med information via forskellige formater, kunstværker i naturen på naturens præmisser (der fortæller og gør nysgerrig), naturlige barrierer og guidende skilte.

Omgivelserne designes således, at det hjælper mennesker med at handle hensigtsmæssigt og

træffe de ønskede valg. Fx med kunstværker og opholdsmuligheder på naturens præmisser, der fortæller og gør nysgerrig eller med naturlige barrierer og retningsgivere som beplantningsbælter, terrænforskelte og guidende skilte og tydelige stier.

Adfærdsdesign adskiller sig derfor fra mere traditionelle påvirkningsstrategier ved at påvirke adfærden i *selve* situationen i stedet for *før* handlingen skal tages, som man eksempelvis oftest gør med informationskampagner.

Formidling, der gør de besøgende klogere

Nationalpark Vadehavets ynglefuglefoldere er et godt eksempel på en illustrativ beskrivelse af fuglenes signaler i mødet med mennesker, som en understøttende forklaring ift., hvordan man som besøgende i naturen udviser hensynsfuld adfærd. Med denne tilgang og formidling styrkes forståelsen samtidig hos gæsten eller brugeren, af den natur de bevæger sig i.

Kilde: Folder, "Ynglefugle på stranden", Nationalpark Vadehavet

STYRKEDE LOKALE PARTNERSKABER

Styrkede lokale partnerskaber er basis for udvikling af den konstruktive og helhedsorienterede plan for udvikling af et område, hvor der skal være plads til natur og mennesker, til historier og til fremtiden - og ikke mindst for udbredelse og formidlingen af en fælles code of conduct.

Styrkede partnerskaber er essensen i regenerativ turisme, hvor fællesskabet skal medvirke til at gøre 2+2 til 7 og finde nye løsningsmodeller, der kan skabe balance både i benyttelsen og beskyttelsen. Både når der skal gives noget tilbage til naturen og til lokalsamfundet.

Der findes i dag flere partnerskaber og samarbejder omkring fx guidede ture i naturområdet, indsamling af skrald på stranden i samarbejde med sommerhusgrundejerforeninger samt med de lokale cykelklubber omkring MTB sporene ved Blåbjerg. I forbindelse med drift af stier og faciliteter er der forskellige modeller og løsninger, der kan tages i brug. Eksempelvis kan lokale foreninger støtte op om Naturstyrelsens drift af vandreruter som "stifaddere", der kan byde ind med både opsyn og mindre vedligehold.

Forslag til tiltag & indsatser

1. Styrke og formalisere de lokale partnerskaber til udbredelse af code of conduct

Dels for at alle bidrager til udbredelse af code of conduct, dels for at stå sammen om en fælles bevægelse mod en regenerativ tilgang til udvikling af områdets natur- og fri-luftoplevelser.

Udvælgelse af de fire vigtigste råd og retningslinjer for færdsel i området bør foregå i et formelt og koordineret partnerskab mellem områdets forskellige interessenter, som skal tage et fælles ansvar for udbredelse. Interessenterne er fx og bl.a. de kommercielle aktører i og omkring området, private lodsejere samt sommerhusejere. Sommerhusudlejningsbureauer og tourguides støtter allerede op om dette arbejde i velkomstfoldere og på ture i området.

2. Adfærdsdesign som udgangspunkt for indretning

Gateways og ankomstpunkter kan med fordel generelt indrettes med udgangspunkt i adfærdsdesign.

3. Skiltning ved ankomst til oplevelsen

Den klassiske formidling med skilte er optimal på gateways, ankomstpunkter (både for biler og cykler), på campingpladser og andre større overnatningssteder samt eksempelvis ved indgang til sommerhusområder. Skiltningen skal være inspirerende og tidssvarende formidling, der henvender sig til flere generationer ud fra nyeste viden om læringsindtag.

4. Formidling til før naturoplevelsen

Skriftlig formidling i foldere og lignende er oplagt i sommerhusenes, campingpladsernes og andre overnatningssteders infomateriale, men kunne også tænkes ind via Booking.com og AirBnB, Landfolk og Oway eksempelvis. De filmiske formidlingsmetoder kan bruges til samme kundegruppe og kunne sendes til kunden ved bookingen.

Adfærdsdesign

Adfærdsdesign har til formål at påvirke adfærden i selve situationen i stedet for før handlingen skal tages. På den måde, tager man højde for, at vi mennesker er glemsomme og lever i en travl hverdag, hvilket resulterer i, at vi sommertider glemmer eller ikke har overskud til at handle hensigtsmæssigt.

På billedet til højre ses et eksempel på positiv adfærdsdesign på de skilte ridestier i plantagerne. Her guides områdets mange kommercielle og private ryttere til at handle hensigtsmæssigt med tydelig information og særlige stier med ridevenligt underlag.

Foto: Arkitema

Både privat og kommerciel ridning er en populær aktivitet i hele naturområdet
Foto: Thomas Høyrup Christensen

RETNINGSLINJER FOR PLANLÆGNING I LANDSKABSOMRÅDERNE

LANDSKABSOMRÅDE 1

GRUNDLAG FOR PLANLÆGNING STRANDEN, KLITTERNE OG HEDEN

Landskabsområde 1 udgøres af strand-, klit- og hedelandskabet, der strækker sig fra Nyminddegab i nord til Henne Strand i syd.

LANDSKABETS KARAKTER

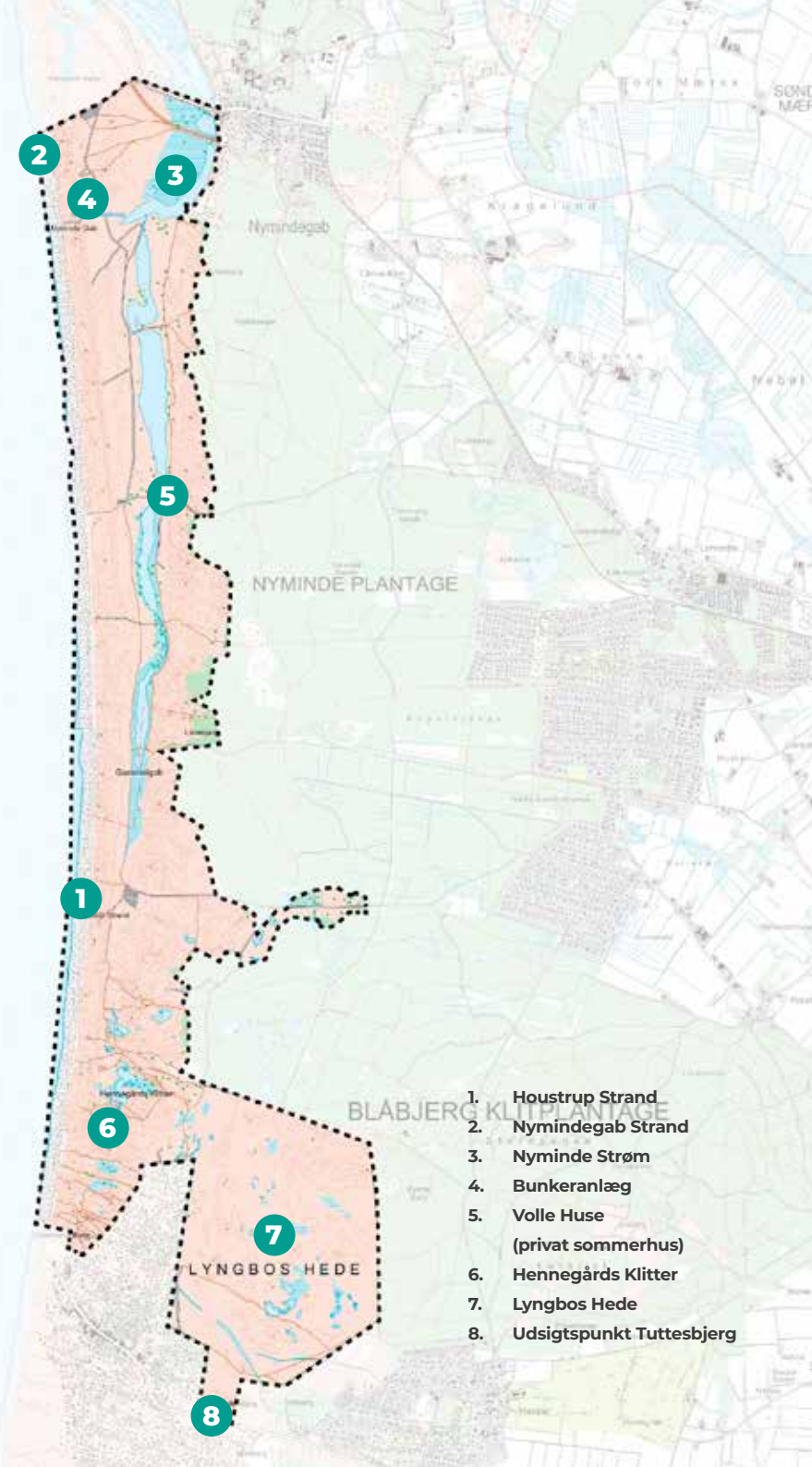
I strand, klit- og hedelandskabet er der en særlig intens oplevelse af det dynamiske landskab.

Landskabsområdet er domineret af den brede forstrand og det brede kuperede klitlandskab, der brat rejser sig i op til 20 m.o.h, for igen at afløses af den bagvedliggende og lige så dominerende klithede. Der er kun i meget begrænset omfang bebyggelse i landskabsområdet bortset fra mindre bebyggelser som ishuse ved Nyminddegab Strand parkeringsplads og det privatejede historiske Folle Huse.

Som en del af Atlantvolden findes her bunkeranlæg opført af tyskerne under 2. Verdenskrig.

Landskabsområdet er omfattet af flere fredninger og ligger delvist indenfor NATURA 2000 fugle- og naturbeskyttelsesområde samt RAMSAR-område. Derudover er der beskyttelseslinjer omkring Nymindestrømmen samt skovbyggelinje langs skovbrynet.

Fra parkeringspladsen ved Houstrup Strand udgår en vandresti, og der er ridestier i den nordlige og sydlige del. Strandlivet om sommeren - og også resten af året - tiltrækker mange besøgende, der tilgår området via to store parkeringspladser ved Houstrup Strand og Nyminddegab Strand, samt en række mindre parkeringspladser langs klitterne.

EJERFORHOLD

Dele af landskabsområdet er ejet af privatpersoner og foreninger. De pågældende arealer ses på kortet side 10.

MÅLSÆTNINGER

Målsætningerne for landskabsområde 1 udspringer af områdets historiske fortællinger, den fredede og storslåede natur og landskabets dynamik. Her finder man nogle af naturområdets mest storslåede udsigter og unikke landskaber.

Målsætninger

- Fastholde og formidle de unikke natur- og landskabsværdier
- Styrke fortællingen om Nyminde Strømmen og gabenes oprindelige funktion som adgang til Ringkøbing Fjord
- Fastholde gæstestyring via markerede stiforbindelser og code of conduct

Foto: COWI

FOTOS FRA LANDSKABSOMRÅDE 1

Fotos: Arkitema/COWI

UDFORDRINGER, POTENTIALER OG SÅRBARHED I LANDSKABSOMRÅDE 1

Udfordringer

- Mange brugere og deraf følgende slid på landskabet, særligt langs stier og trampespor
- Ridning og mountainbikekørsel i klit- og hedelandskabet
- Vinterlukkede faciliteter ved de store parkeringspladser
- Mangler formidling om færdselsregler samt code of conduct
- Sårbare våde områder og naturtyper

Potentialer

- Opgradering af formidling og tilgængelighed omkring Gammel Gab, Lyngbos Hede og Hennegårds Klitter
- Let tilgængelige parkeringspladser med toiletter og ishus ved Nymindegab Strand og toiletter ved Houstrup Strand (sæsonåbent)
- Udsigtsmuligheder over den langstrakte klithede

Sårbarhed

- Internationale naturbeskyttelsesområder: Dele af projektområdet ligger indenfor et internationalt naturbeskyttelsesområde i form af både NATURA2000 fugle- og naturbeskyttelsesområde samt Ramsar-område.
- Værdifulde kulturmiljøer og kulturhistoriske bevaringsværdier: Nymindegab og omgivelser er i Varde Kommuneplan 2021 udpeget som et særligt værdifuldt kulturmiljø (se Figur 6.8). De bærende elementer for kulturmiljøet knytter sig til esehusene, den fredede redningsstation og det velbevarede lodshus. Herudover udgør det omkringliggende landskab en essentiel del af kulturmiljøet og områdets fortælling.
- Slitage af vegetation langs stier: Opstår der områder med løst sand på natur- og vandrestier, er der en tendens til, at de forbipasserende bevæger sig uden for stien med det resultat, at vegetationen slides væk.

LANDSKABSOMRÅDE 1

RETNINGSLINJER FOR PLANLÆGNING STRANDEN, KLITTERNE OG HEDEN

I dette kapitel beskrives retningslinjer for den fysiske planlægning i landskabsområde 2. Retningslinjerne tager udgangspunkt i de strategiske principper (se side 26) samt målsætningerne for landskabsområdet beskrevet på side 47.

Retningslinjerne er udarbejdet med det formål at tage hensyn til landskabets karakter og sårbarheder samt potentialerne for styrkede og regenererende naturoplevelser.

GATEWAYS & ANKOMSTPUNKTER

ANKOMSTPUNKTER NYMINDEGAB STRAND, HOUSTRUP STRAND & GAMMELGAB

De tre store eksisterende parkeringspladser langs klitterne udgør landskabsområdets primære ankomstpunkter placeret ved nedgange til stranden. Særligt Nymindegab Strand og Houstrup Strand bør styrkes mht. formidling af områdets

code of conduct, historiske fortællinger og vejvisning ud til naturens oplevelser. Derudover skal ankomstpunkterne tilføjes faciliteter til cyklende som f.eks. standere til at parkere og låse cyklerne til og oversigtskort med de gode cykelforbindelser.

Ankomstpunkterne suppleres af en række mindre parkeringspladser i den nordlige ende mellem Nymindegab Strand og Gammelgab.

ANKOMSTPUNKT ENGVEJEN

I krydset mellem Houstrup Strandvej og Engvejen placeres et nyt ankomstpunkt, som både understøtter dette landskabsområde samt landskabsområde 3 - Nyminde-Bjerg Midt. Ankomstpunktet kobles med markerede stier med ankomstpunktet ved Houstrup Strand, hvor der findes toiletter (vinterlukket).

GATEWAY NYMINDEGAB

Ankomstpunkterne ved stranden suppleres af Gateway Nymindegab, som er selve Nymindegab by. Her findes handle-, overnatnings- og spisemuligheder samt Nymindegab Museum, hvor områdets historie og natur formidles. Byen udgør samtidig et historisk omdrejningspunkt og adgangspunkt til oplevelser omkring Nymindestrømmen (Læs mere på side 58 og 78).

BÆREDYGTIG MOBILITET & OPLEVELSESRIK INFRASTRUKTUR

CYKELFORBINDELSE

Den centrale cykelforbindelse fra Nymindegab til Henne By via eksisterende skovveje passerer forbi landskabsområdet ved ankomstpunkt Engvejen. I den nordlige del tilføjes en siderute omkring Nymindestrømmen. De øst-vestgående sideruter er særligt vigtige ift. at styrke den bæredygtige mobilitet i området. Forbindelseslinjerne skal

derfor vedligeholdes som sådanne og markeres på oversigtskort som gode cykelforbindelser.

Hvor N1 krydser Vesterhavsvej i den nordlige del af landskabsområdet etableres et særligt cykelpunkt. Her skal der være gode forhold for de cyklende med mulighed for at parkerede og fastlåse cyklen, oversigtskort over både cykelforbindelser og oplevelser i området samt toiletfaciliteter og vand. Derudover skal der være opholdsmuligheder.

ADGANG TIL BESKYTTEDE NATUROMRÅDER

Tilgængeligheden til de beskyttede naturområder med høj oplevelsesværdi omkring Nymindestrømmen samt ved Lyngbos Hede bør styrkes med fx. boardwalks, som kan sikre adgang og store naturoplevelser uden at slide på vegetationen. Et boardwalk kan samtidig sikre, at de besøgende ikke går på afveje i de sårbare naturområder.

VANDRERUTER & STIER

Den eksisterende gule vandrerute, der udgår fra ankomstpunkt Houstrup Strand forlænges og ledes til ankomstpunkt Engvejen - dels for at koble de to ankomstpunkter, der på ruten kan supplere hinanden, dels for at styrke ankomstpunkt Engvejen som et omdrejningspunkt for vandre- og naturoplevelser i området.

Den eksisterende stiforbindelse fra sommerhusområdet over Hennegårds Klitter langs Lyngbos Hede er i de våde årstider ofte oversvømmet midtvejs med det resultat, at brugerne selv træder en ny sti ind i hedelyngen. Med en opgradering af stien fx. ved at forhøje den eller etablere et boardwalk sikres en vigtig tilgængelighed til naturområdet fra Henne Strand og de selvtrådte stier kan undgås. Stien ligger på privatejet område, og eventuelle ændringer skal aftales og udføres i samarbejde med grundejer.

CODE OF CONDUCT & PARTNERSKABER

Landskabsområde 1 rummer både større fredede arealer, naturområder beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens paragraf 3 samt folde med afgræssende dyr.. Derfor ligger der en særlig opgave i at formidle områdets code of conduct ved ankomstpunkterne samt samarbejde og koordinere med de lokale guider og græsningslaug om formidling til brugere og besøgende i området.

Solnedgangen kan nydes fra klitterne
Foto: FlyingOctober

GRUNDLAG FOR PLANLÆGNING NYMINDE PLANTAGE NORD

Landskabsområde 2 udgøres af den nordlige del af Nyminde Plantage.

LANDSKABETS KARAKTER

Plantagelandskabet er præget af nærheden til kysten, idet det består af et bredt kuperet bælte af flyvesand, hvorpå der i slutningen af 1800-tallet er anlagt plantage med nåletræer for at dæmpe sandflugten i området.

I plantagen er der generelt kun bebyggelse og anlæg i meget begrænset omfang bortset fra skydebanehuset centralt i landskabsområdet samt udsigtsplatformen ved Søren Hats Bjerg, som er ét af landskabsområdets seværdigheder.

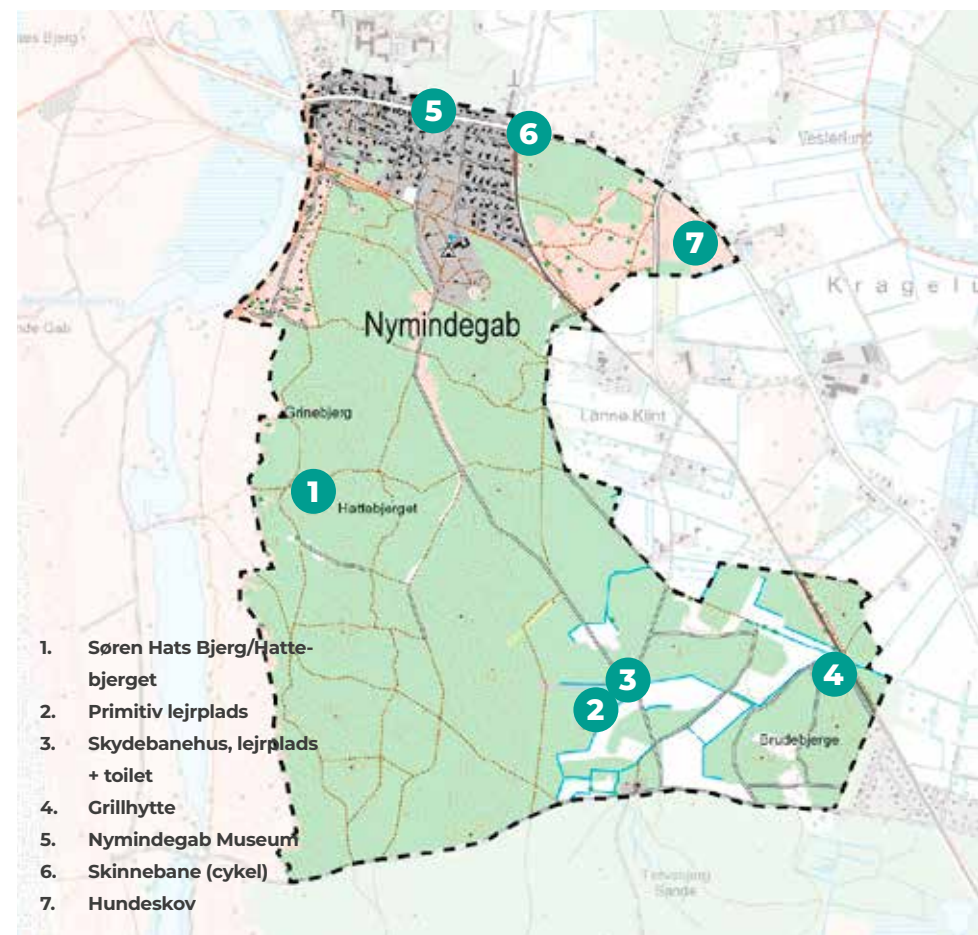
Særligt karakteristisk for dette landskabsområde er, at det overordnet set har en lukket afgrænsning på grund af den typisk meget tætte nåletræsbeplantning. De dimensionsgivende landskabselementer og de rumlige forhold er store, hvilket er betinget af størrelsen på plantagen. Derudover er landskabet forholdsvis enkelt, idet der overordnet set er tale om et landskab

med få karaktergivende elementer.

I landskabsområdet er der to markerede vandrestier samt et omfattende netværk af ridestier, naturstier og skovveje. Ankomsten til området foregår via mindre ankomstpunkter med og uden parkering - fx. fra parkeringspladsen ved Gammel Gab (landskabsområde 1), som tilgås via en fodgængerbro over gabet samt en parkeringsplads på Gammelgabvej.

Karakterområdet ligger forholdsvis roligt og afdæmpet i landskabet, men bærer præg af særligt ryttere og mountainbikere, og deraf følgende slid på vegetationen langs stier og skovveje.

Området rummer som helhed meget store visuelle oplevelsesværdier og området er generelt særdeles oplevelsesrigt. Derudover findes der særlige områder og særlige udsigter, som en særlig oplevelsesmæssig betydning eller potentiale. Det drejer sig om Søren Hats Bjerg, hvorfra der er udsigt over trætoppene og mod havet.

MÅLSÆTNINGER

Målsætningerne for landskabsområde 2 udspringer af ønsket om mere friluftsliv i landskabsområdet samt nærheden til understøttende basisinfrastruktur og historiens vingesus i Nymindegab.

Foto: COWI

Målsætninger

- Udvikle Nymindegab som gateway til plantagen og klitheden
- Udvikle friluftsoplevelser i Nyminde Plantage i tilknytning til Nymindegab
- Formidle områdets historiske fortællinger og udvikle naturoplevelser i børnehøjde.

FOTOS FRA LANDSKABSOMRÅDE 2

Fotos: Arkitema/COWI

UDFORDRINGER, POTENTIALER OG SÅRBARHED I LANDSKABSOMRÅDE 2

Udfordringer

- Slid på landskabet, i særligt grad på og langs ubefæstede stier.
- Ridende og færdsel på mountainbike uden for anviste stier, samt langs med stier, når der er slidt hul ned til sandet.
- Mangler formidling af klare færdselsregler
- Stort slid omkring udsigtsplatformen på Søren Hats Bjerg

Potentialer

- Natur- og friluftsoplevelser i børnehøjde i samspil med tilbud og potentialer i Nymindegab samt kommende MTB spor i Nymindegablejren
- Formidling af kulturarven og de lokale fortællinger
- Styrket markering af vandrерuter
- Beskyttelse og opgradering af Søren Hats Bjerg
- Flere og bedre friluftsfaciliteter i tilknytning til Nymindegab

Sårbarhed

- Landskabet er generelt sårbart overfor ændringer, der påvirker de karaktergivende strukturer eller de særlige visuelle oplevelsesværdier. Omlægning af plantagen til urørt skov medfører en del afgørende forandringer i landskabets karakter til mere lysåben skov etapevis over en periode på 25 år. Værnskovens langs plantagens vestlige grænse består primært af bjergfyr, som bevares.
- Slitage af vegetation langs stier: Opstår der områder med løst sand på natur- og vandrestier, er der en tendens til, at de forbipasserende bevæger sig uden for stien med det resultat, at vegetationen slides væk.
- Sandet omkring udsigtsplatformen på Søren Hats Bjerg påvirkes af de besøgendes brug af området, dels ved at der hoppes ud i sandet fra platformen, dels pga. både heste og MTB i sandet omkring platformen.

RETNINGSLINJER FOR PLANLÆGNING NYMINDE PLANTAGE NORD

I dette kapitel beskrives retningslinjer for den fysiske planlægning i landskabsområde 2. Retningslinjerne tager udgangspunkt i de strategiske principper (se side 26) samt målsætningerne for landskabsområdet beskrevet på side 55.

Retningslinjerne er udarbejdet med det formål at tage hensyn til landskabets karakter og sårbarheder samt potentialerne for styrkede og regenererende naturoplevelser.

GATEWAYS & ANKOMSTPUNKTER

GATEWAY NYMINDEGAB

Nymindégab by udpeges samlet set som gateway til naturområdet. Nymindégab ligger ideelt for trafikken, der kommer fra Holmsland Klits, og som adgang til unikke natur- og kulturhistoriske oplevelser omkring Nymindestrømmen samt i Nyminde Plantage.

Byen rummer både indkøbsmuligheder, spise-steder, overnatning og kulturelle seværdigheder, som alle vil kunne få gavn af, at flere vil stoppe op i byen og fx proviantere hos lokale virksomheder før eller efter turen. På den måde kan en udvikling af naturområdet i samspil med byens aktører medvirke til at styrke byens identitet og regenerere Nymindégab - se mere på side 78.

ANKOMSTPUNKT DREWSSENSVEJ

Hvor Gammelgabvej krydser skovvejen, der oprindeligt hed Drewsens Vej - opkaldt efter Plantør Peter Drewsen (1895-1905) etableres et ankomstpunkt. Ankomstpunktet indrettes med parkeringspladser, en BIObænk og information om code of conduct, opleveser og stiruter.

BÆREDYGTIG MOBILITET & OPLEVELSESRIK INFRASTRUKTUR

CYKELFORBINDELSE

Den centrale cykelforbindelse gennem området starter ved gateway Nymindégab og passerer bl.a. forbi Skydebanehuset, hvor der indrettes et særligt cykelpunkt med standere, som cyklen kan låses fast til, evt. en luftpumpe og mulighed for at låne værktøj til mindre reparationer samt et oversigtskort og formidling af den videre tur som et alternativ til Vestkyststruten udenom plantagen.. Ved Skydebaenhuset er der adgang til toilet samt en primitiv lejrplads.

CERTIFICERING OG UDVIDELSE AF GUL RUTE

For at koble gateway Nymindégab med ankomstpunkt Drewsens Vej og grillhytten ved skinebanen forlænges den nuværende gule vandrørte med ca. 3 km. Den nuværende rute er

Gateways

Ankomstpunkter

Parkering

Særligt cykelpunkt

Cykelforbindelse

Siderute (cykel)

Vestkyststruten (N1)

Gul vandrerute

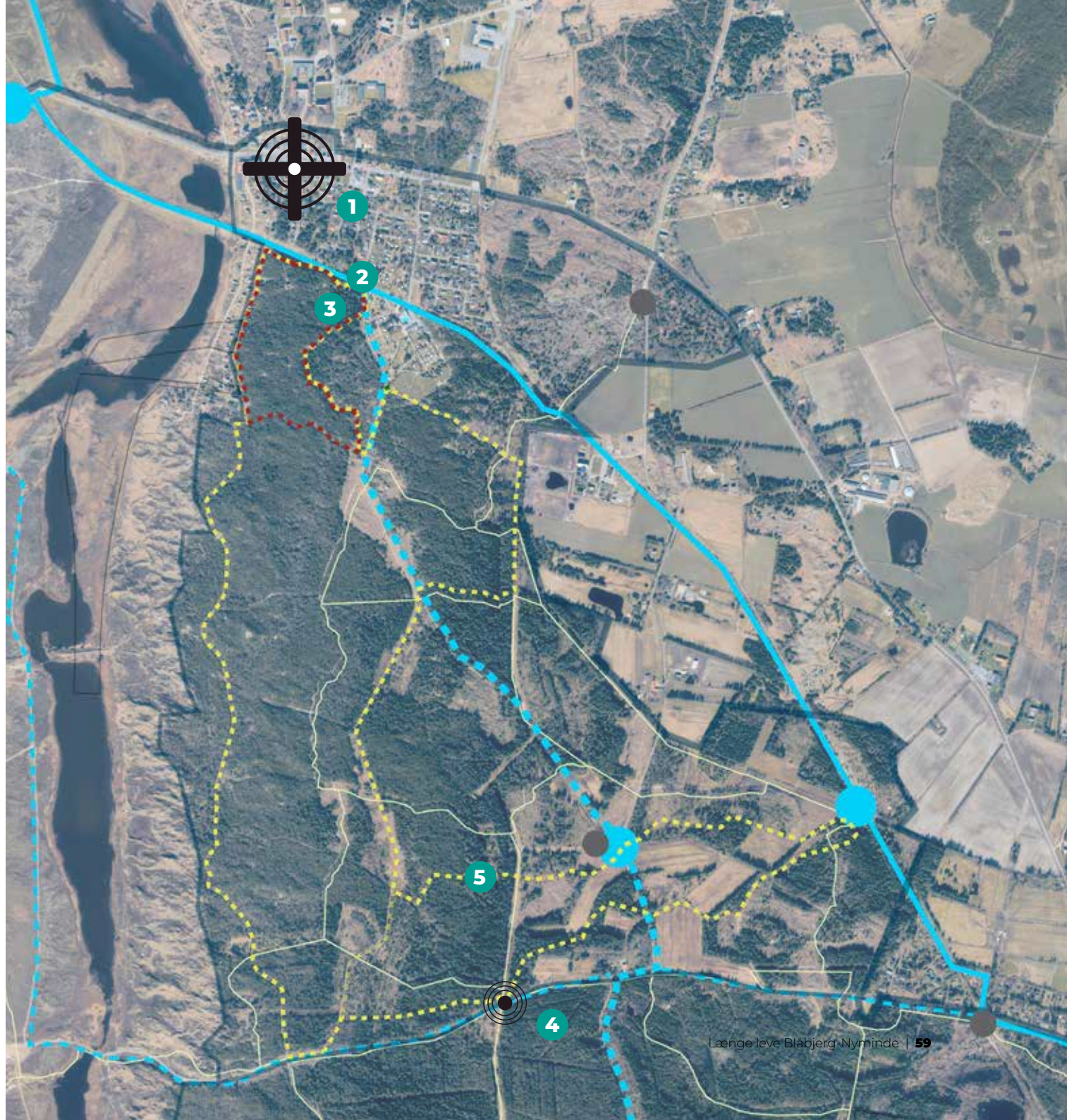

Rød vandrerute

Ridestier

1. Gateway Nymindegab
2. Portal til Nymindegab Plantage
3. Ankomstpunkt Drewsensvej
4. Gul vandrerute certificeres og udvides

ca. 8 km. lang. Dertil planlægges der for en certificering af vandreruten for at styrke trygheden, kvaliteten og vandreoplevelsen i naturområdet.

CODE OF CONDUCT & PARTNERSKABER

I dette landskabsområde som én af naturområdets friluftszoner, som er flittigt benyttet af både gæster og lokale, sættes der fokus på formidling af områdets code of conduct omkring hensyn til hinanden, hunde skal være i snor og færdselsreglerne i naturen generelt.

De omkringliggende overnatningssteder, campingpladser og butikker kan med fordel indgå i samarbejdet om at formidle og viderebringe de gode råd, der sikrer at alle får en god friluft- eller naturoplevelser i området.

LEGE-, LÆRINGS- & OPHOLDSFACILITETER

Ved portalen til Nyminde Plantage skal opholds- og legefaciliteter skabe et godt udgangspunkt for familieoplevelser i naturområdet. Læs mere i detailplanen for Gateway Nymindegab på side 78.

NATURNÆR OVERNATNING

Lokalområdets campingpladser udgør sammen med Nymindegab Kro og områdets ferieboliger den primære overnatningskapacitet. Dertil er der fri teltning tilladt i hele plantagen, og der findes en primitiv lejrplads ved Skydebanehuset, hvor der er adgang til toilet og vand.

Den gule vandrerute på ca. 8. km. i
Nymindegab Plantage
Foto: DKNT

GRUNDLAG FOR PLANLÆGNING BLÅBJERG-NYMINDE PLANTAGE MIDT

Landskabsområde 3 udgøres af af den centrale del af plantagen omfattet af både Nyminde Plantage og Blåbjerg Plantage.

LANDSKABETS KARAKTER

Landskabsområde 3 består ligeledes af det brede kuperede bælte af flyvesand, hvorpå der i slutningen af 1800-tallet er anlagt plantage med nåletræer for at dæmpe sandflugten i området.

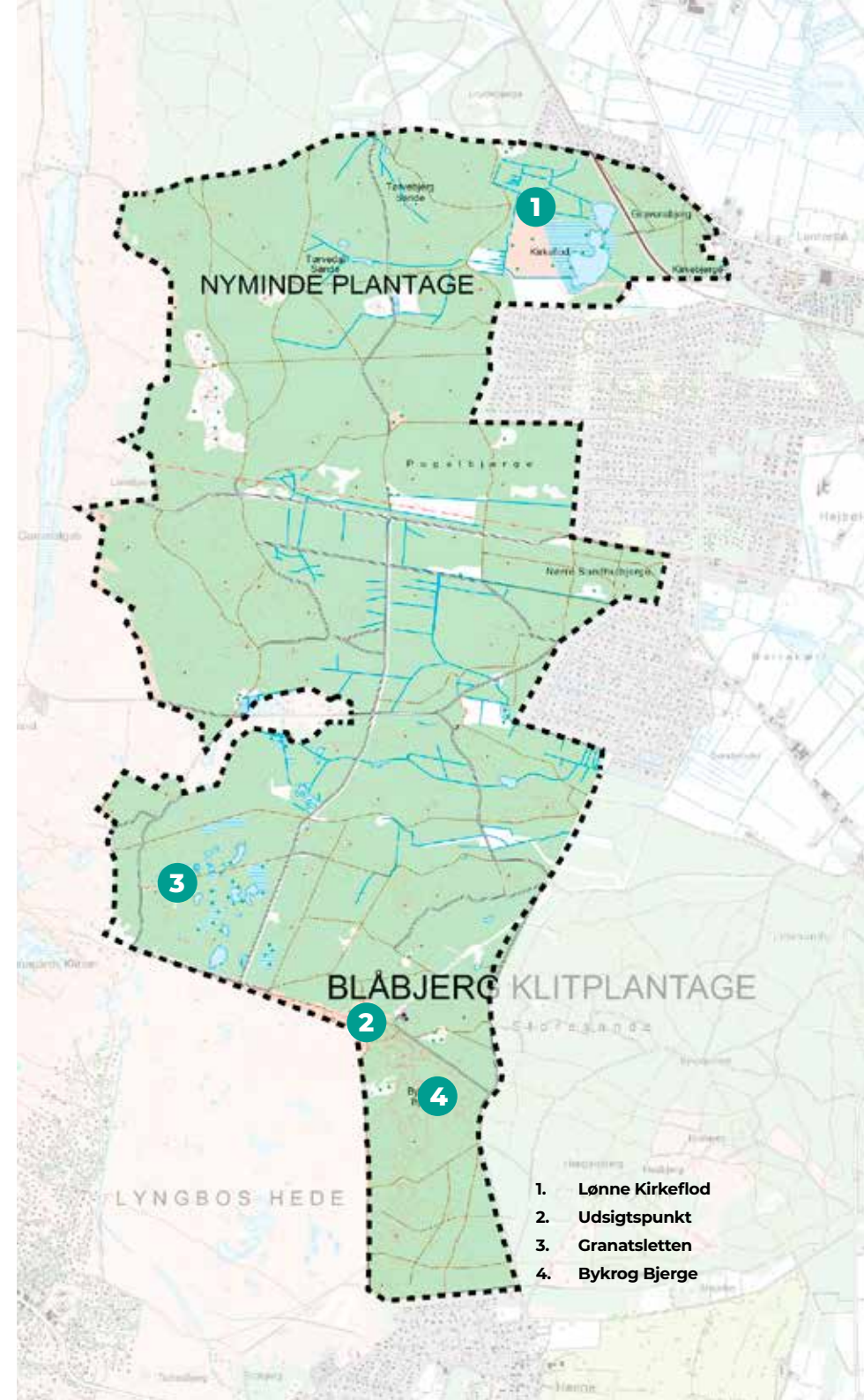
I plantagen er der kun bebygget i meget begrænset omfang i form af mindre servicebygninger til Viking Link samt højspændingsledningerne. I landskabsområdet har Naturstyrelsen udpeget to arealer til stillezone, hvor den stille naturoplevelse prioriteres. Samt mindre områder til urørt skov iht. den i skrivende stund gældende plejeplan.

I landskabsområdet er der en enkelt vandresti, som udgår fra parkeringspladsen ved Houstrup Strand (landskabsområde 1) samt flere ridestier.

Ankomsten til området foregår via små ankomstpunkter med og uden parkering - fx fra parkeringspladsen ved Gammel Gab (landskabsområde 1), som tilgås via en fodgængerbro over gabet samt en parkeringsplads på Gammelgabvej.

Dertil cyklende og gående fra sommerhusområderne ved Houstrup.

Lønne Kirkeflod er et vådområde i landskabsområdets nordøstligste hjørne med særlig oplevelsesværdi. Der findes to søer med stærkt svingende vandstand. Vandet i søerne er ekstremt surt. Ved oversvømmelser vinter og forår og udtørring om sommeren giver området grobund for en række plantearter såsom lobelia, strandbo og pilledriver, der tidligere har været ret almindelige i Vestjylland, men som nu er sjældne. Lønne Kirkeflod er omfattet af en fredning, der har til formål at sikre, at området bevares i sin nuværende tilstand af hensyn til især plante-, fugle- og insektlivet.

1. Lønne Kirkeflod
2. Udsigtspunkt
3. Granatsletten
4. Bykrog Bjerge

MÅLSÆTNINGER

Målsætningerne for landskabsområde 3 udspringer af områdets nuværende status og funktion med Naturstyrelsens udpegede stillezoner og udlagte arealer til urørt skov (iht. gældende plejeplaner). Dertil ønsket om at sikre naturområder fredeligholdt for friluftsfaciliteter.

Landskabsområdet rummer flere særlige områder med høj kulturarvsværdi. Fx. granatsletten, hvor der efter sigende blev samlet granater til destruktion efter 2. Verdenskrig.

Målsætninger

- Sætte "naturen først" og styrke den ikke-faciliterede naturoplevelse.
- Styrke ankomstsituationen med to ankomstpunkter.
- Støtte op om en bæredygtig mobilitet med en markeret cykelforbindelse på den eksisterende gennemgående skovvej.

Foto: COWI

FOTOS FRA LANDSKABSOMRÅDE 3

Fotos: Arkitema/COWI

UDFORDRINGER, POTENTIALER OG SÅRBARHED I LANDSKABSOMRÅDE 3

Udfordringer

- Ridende og færdsel på mountainbike slider på landskabet
- Enkelte stier og skoweje er ikke længere tilgængelige pga. øgede vandmængder
- Flere "stille-områder"
- Sårbare våde områder og naturtyper
- Manglende beplantning i sporene fra Viking Link og højspændingstraceer øger risiko for sandflugt

Potentialer

- Stille rundture eventuelt med mulighed for at se kronvildt
- Opgradering af formidlingen omkring Kirkeflod med hensynsfuld stiplanlægning
- Højnelse af biodiversitet i traceer fra Viking Link og højspænding samt ved etablering af naturlig vandbalance
- Udnyttelse af de åbne arealer i ledningstraceer til fx. midlertidige faciliteter ved større events

Sårbarhed

- Landskabet er generelt sårbart overfor ændringer, der påvirker de karaktergivende strukturer eller de særlige visuelle oplevelsesværdier. Omlægning af plantagen til urørt skov medfører en del afgørende forandringer i landskabets karakter til mere lysåben skov og naturlig afvanding etapevis over en periode på 25 år.
- Slitage af vegetation langs stier: Opstår der områder med løst sand på natur- og vandrestier, er der en tendens til, at de forbipasserende bevæger sig uden for stien med det resultat, at vegetationen slides væk.
- Forstyrrelse af dyrelivet herunder fx plukning af svampe samt orienteringsløb, der foregår uden for stierne, hvor dyrene søger skjul.

RETNINGSLINJER FOR PLANLÆGNING BLÅBJERG-NYMINDE PLANTAGE MIDT

I dette kapitel beskrives retningslinjer for den fysiske planlægning i landskabsområde 3. Retningslinjerne tager udgangspunkt i de strategiske principper (se side 26) samt målsætningerne for landskabsområdet beskrevet på side 63.

Retningslinjerne er udarbejdet med det formål at tage hensyn til landskabets karakter og sårbarheder samt potentialerne for styrkede og regenererende naturoplevelser.

GATEWAYS & ANKOMSTPUNKTER

ANKOMSTPUNKT HENNE BY, DREWSSENSVEJ OG ENGVEJEN

Ankomstpunkterne leder ind til et område af plantagen, hvor naturoplevelserne foregår 'på egen hånd'. Langt størstedelen af områdets stier er umarkerede i form af skovveje og naturstier, og her er det rig mulighed for at få natur- og firluftsoplevelser uden at møde andre.

Ankomstpunkterne skal rumme parkeringsmu-

lighed, faciliteter til det korte ophold før og efter gåturen i form af BIObænken (se side 36) samt formidling af områdets code of conduct.

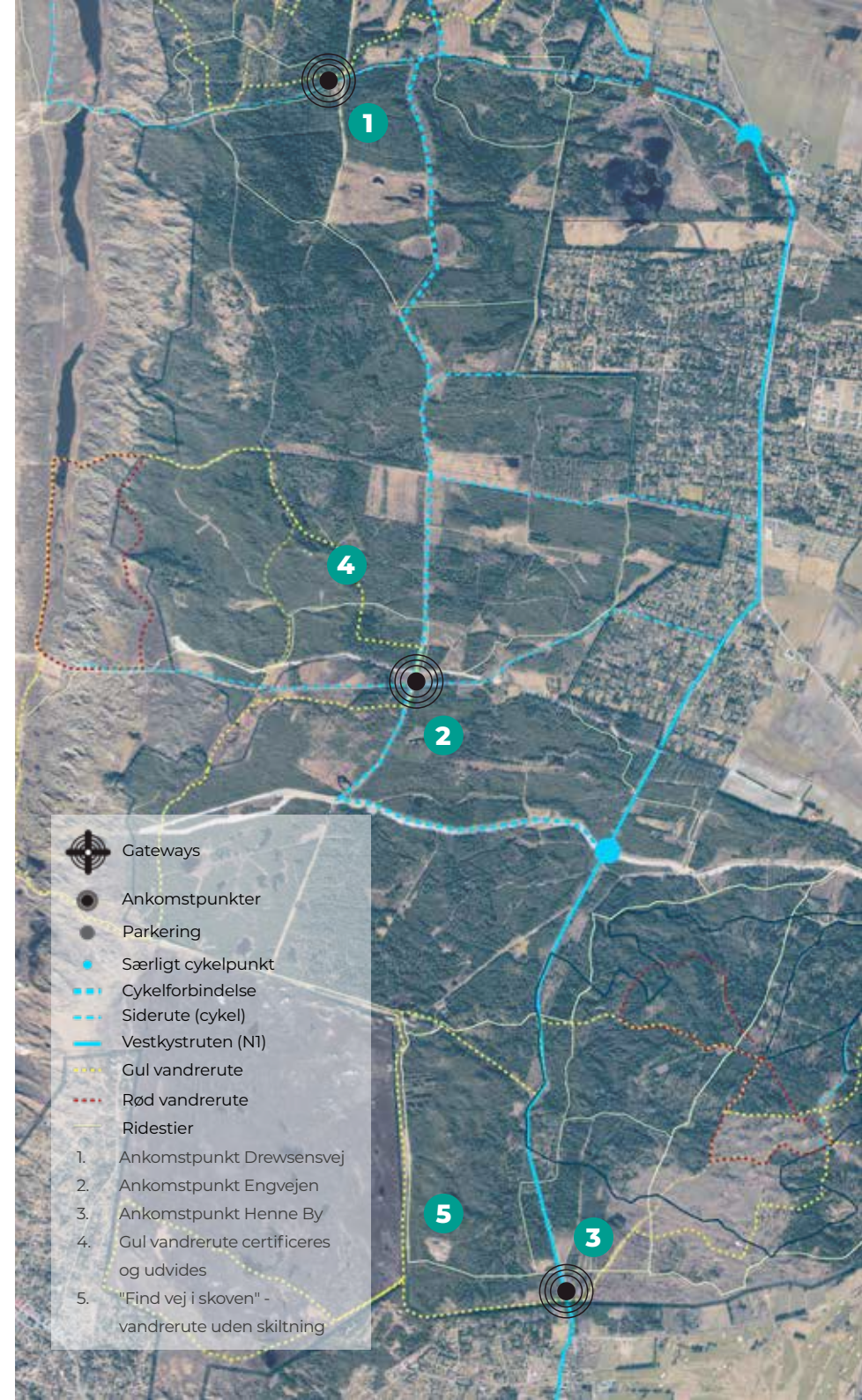
Ankomstpunkt Engvejen ligger på den centrale cykelfobindelse og indrettes derfor som et særligt cykelpunkt med faciliteter til cyklende som f.eks. standere til at parkere og låse cyklerne til og oversigtskort med de gode cykelforbindelser.

Ankomstpunkt Henne By beskrives nærmere i detailplanen på side 84.

BÆREDYGTIG MOBILITET & OPLEVELSESRIK INFRASTRUKTUR

CERTIFICERING OG UDVIDELSE AF GUL RUTE

Den eksisterende gule vandrerute, der udgår fra ankomstpunkt Houstrup Strand forlænges til ankomstpunkt Engvejen - dels for at koble de to ankomstpunkter, der på ruten kan supplere hinanden med faciliteter, dels for at styrke ankomst-

punkt Engvejen som et omdrejningspunkt for vandre- og naturoplevelser i landskabsområdet. Ruten forlænges med ca. 2 km. Den nuværende rute er ca. 8 km. lang. Dertil planlægges der for en certificering af vandreruten for at styrke trygheden, kvaliteten og vandreoplevelsen i naturområdet.

SÆRLIGE CYKELPUNKTER

Udover ved ankomstpunkt Engvejen indrettes to yderligere cykelpunkter i dette landskabsområde. På Vestkyststruten, Hvor Gammelgabvej møder Vesterhavsvej, er det oplagt at etablere faciliteter til cyklende i form af parkeringsstandere til at låse cyklerne til, informationskilt om områdets gode cykelforbindelser samt opholdsmulighed. Her ligger tillige en familierestaurant, der har åbent i weekenderne.

Hvor den centrale cykelforbindelse, der vil løbe gennem plantagen som en siderute til Vestkyststruten, møder V. Hennebysvej og Vestkyststruten igen, etableres endnu et cykelpunkt. Det er sam-

tidig i det spektakulære åbne tracé for Viking Link, hvor der er lange, åbne kig igennem plantagen.

"FIND VEJ I SKOVEN"-RUTE

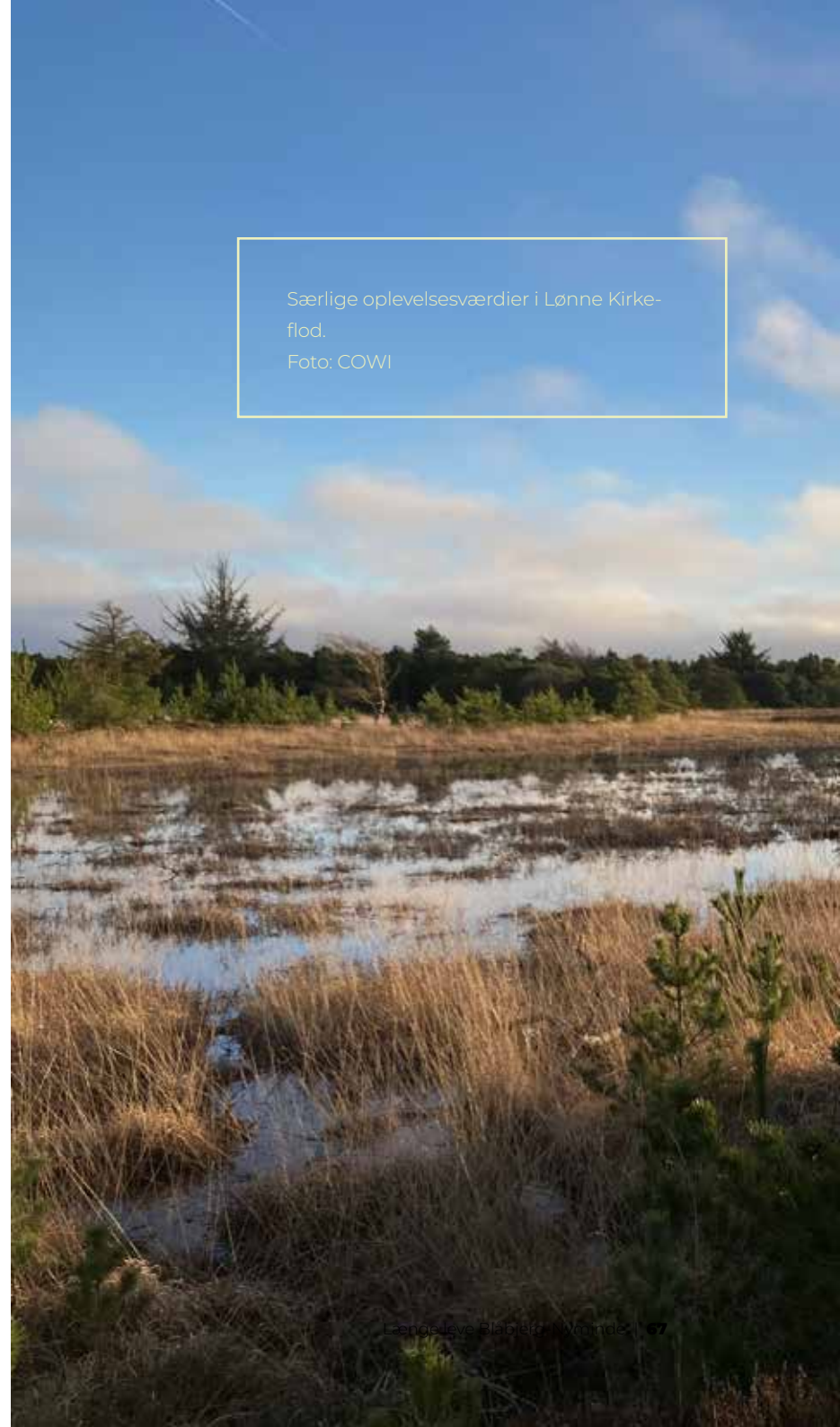
Som en aktiverende og lærende friluftssaktivitet kan der etableres en særlig vandrerute, hvor de besøgende skal finde vej via skriftlige beskrivelser af punkter på ruten. Det kan være, at man skal dreje til højre ca. 15 m. efter en særlig sten, det store egetræ i lysningen og andre landskabeligt fixpunkter. På den måde opfordres brugerne til at observere omgivelserne, naturen og landskabet og leve sig ind i stedet på en helt andet måde end ved at gå efter et kort eller skilte.

CODE OF CONDUCT & PARTNERSKABER

I dette landskabsområde formidles områdets code of conduct ved ankomstpunkterne samt af de turguider, som benytter området. Her er det særligt reglerne om hunde i snor og ønsket om, at man færdes på stierne, så dyrelivet forstyrres mindst muligt.

Særlige oplevelsesværdier i Lønne Kirkeflod.

Foto: COWI

GRUNDLAG FOR PLANLÆGNING BLÅBJERG PLANTAGE SYD

Landskabsområde 4 udgøres af den sydlige del af Blåbjerg Plantage

LANDSKABETS KARAKTER

Plantagelandskabet er præget af nærheden til kysten, idet det består af et bredt kuperet bælte af flyvesand, hvorpå der i slutningen af 1800-tallet er anlagt plantage med nåletræer for at dæmpe sandflugten i området. Terrænet er varierende. I dette landskabsområde rejser terrænet sig til over 20 m.o.h fordi vind og vejr har presset klitter og sand ind over bakkeøen, som dermed når op i et højere terræn-niveau.

Særligt karakteristisk for dette landskab er også, at det overordnet set har en lukket afgrænsning på grund af den typisk meget tætte skov. De dimensionsgivende landskabselementer og de rumlige forhold er store, hvilket er betinget af størrelsen på plantagen. Derudover er landskabet forholdsvis enkelt, idet der overordnet set er tale om et landskab med få karaktergivende elementer.

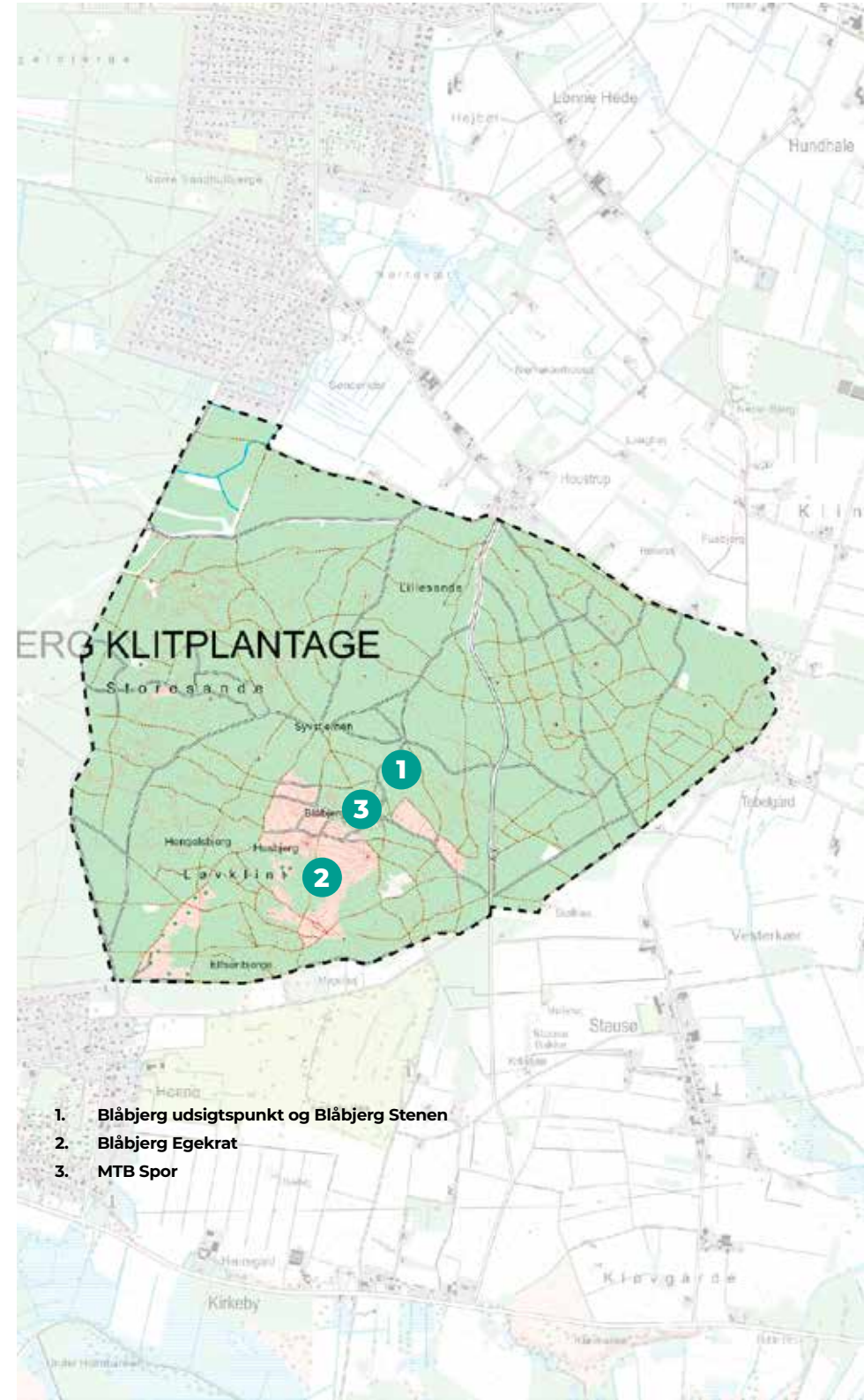
Syd for Blåbjerg ses også løvklitter, som er rester af oprindeligt egekrat, som er begravet under flyvesand).

BLÅBJERG

Blåbjerg, som plantagen har fået sit navn efter, er Danmarks højest beliggende klit med toppen 64 meter over havet. Blåbjerg fungerede tidligere som sømærke, fordi toppen kunne ses fra havet. Bjerget har sit navn, fordi det på afstand ligner et fjernt, blå bjerg. Fra Blåbjerg er der en fin udsigt over landskabet.

På toppen af Blåbjerg er rejst en stor mindesten i bornholmsk granit. Stenen blev rejst i 1908 til minde om Thyge de Thygeson, der levede 1806-1905, og som i perioden 1861-1899 ledede beplantningen af Blåbjerg Klitplantage.

Særligt omkring Blåbjerg syd opleves der dage og perioder med mange gæster ved det rekreative støttepunkt/gateway ved Blåbjerg. Her forlyder det, at parkeringskapaciteten - primært ved større events - udnyttes til fulde, og at der parkeres langs Himmelvejen.

1. Blåbjerg udsigtspunkt og Blåbjerg Stenen
2. Blåbjerg Egekrat
3. MTB Spor

Blåbjerg parkeringsplads er områdets primære gateway med faciliteter som toiletter (sæsonåbent), borde-bænke, rutekort, MTB-spor og 2 vandreruter.

MTB-sporene omkring Blåbjerg blev oprindeligt etableret i 2012, og deres udformning og naturlige karakter tiltrækker mange mountainbikere fra nær og fjern, og som tidligere var trendsættende for udformning af de spændende mountainbikespor. Fem lokale cykelklubber med i alt ca. 700 medlemmer bruger Blåbjerg-sporene aktivt. Blåbjerg mountainbike er på Naturstyrelsens liste 'De 10 spir', som giver rytterne en oversigt over de 10 bedste mountainbikeruter i statens skove og som tiltrækker mange besøgende fra hele landet.

MÅLSÆTNINGER

Målsætningerne for landskabsområde 4 udspringer af områdets friluft aktiviteter og -faciliteter samt potentialerne omkring Blåbjergs eksisterende position som rekreativt støttepunkt.

Målsætninger

- Udvikle Blåbjerg som gateway til områdets natur- og friluftsoplevelser med flere faciliteter.
- Styrke sammenhængen med Henne By og Henne Strand og sprede gæsterne i området med et styrket ankomstpunkt ved Henne By.
- Understøtte naturoplevelserne om Blåbjerg Egekrat med udvidet og certificeret vandrerute

Foto: DKNT

UDFORDRINGER, POTENTIALER OG SÅRBARHED I LANDSKABSOMRÅDE 4

Udfordringer

- Mange brugere og deraf følgende stort slid på landskabet
- Ridende og færdsel på mountainbike på ikke anviste stier
- Mange forskellige brugergrupper fra samme udgangspunkt
- Manglende beplantning i sporene fra Viking Link og højspændingstraceer øger risiko for sandflugt

Potentialer

- Den aktive naturoplevelse
- Supplerende faciliteter omkring Blåbjerg parkeringsplads
- Styrkelse af Blåbjerg som gateway
- Udvikling af vandreruter i området øst for Blåbjerg
- Øget gæstestyring
- Højnelse af biodiversitet i traceer fra Viking Link og højspænding
- Udnyttelse af de åbne arealer i ledningstraceer til fx. midlertidige faciliteter ved større events

Sårbarhed

- Landskabet er generelt sårbart overfor ændringer, der påvirker de karaktergivende strukturer eller de særlige visuelle oplevelsesværdier. Omlægning af plantagen til urørt skov medfører en del afgørende forandringer i landskabets karakter til mere lysåben skov etapevis over en periode på 25 år.
- Slitage af vegetation langs stier: Opstår der områder med løst sand på natur- og vandrestier, er der en tendens til, at de forbipasserende bevæger sig uden for stien med det resultat, at vegetationen slides væk.
- Den sydligste del af landskabsområdet omkring Blåbjerg Egekrat er omfattet af Natura2000 område og habitatområde.

De populære MTB-spor omkring
Blåbjerg.
Foto: Thomas Høyer Christensen

RETNINGSLINJER FOR PLANLÆGNING BLÅBJERG PLANTAGE SYD

I dette kapitel beskrives retningslinjer for den fysiske planlægning i landskabsområde 4 Blåbjerg Plantage Syd. Retningslinjerne tager udgangspunkt i de strategiske principper (se side 26) samt målsætningerne for landskabsområdet på side 69.

Retningslinjerne er udarbejdet med det formål at tage hensyn til landskabets karakter og sårbarheder samt potentialerne for styrkede og regenererende natur- og friluftsoplevelser.

GATEWAYS & ANKOMSTPUNKTER

GATEWAY BLÅBJERG

Gateway Blåbjerg skal understøtte de mange natur- og friluftsoplevelser i landskabsområdet. Der kommer allerede i dag mange besøgende til gatewayen året rundt, tiltrukket af både vandre- og MTB-sporene langs området mange stier, MTB-sporene og udsigten fra selve Blåbjerg, som er Danmarks højest beliggende klit med toppen 64 meter over

havet. Kun den øverste del er flyvesand, som hviler på et "fundament", der udgøres af en bakkeø.

De eksisterende faciliteter ved parkeringspladsen (to borde-bænkesæt og en sæsonåben toiletbygning) suppleres af flere borde-bænkesæt samt et overdækket samlingssted med langborde og grillplads til fælles ophold og faciliteter for områdets brugere.

Gatewayens parkeringsplads suppleres med yderligere parkering langs Himmelvejen. Fra den supplerende parkeringsplads skal der være stier, der forbinder til gatewayens centrale område, hvorfra både vandrestier og MTB-spor udgår, således at man ikke skal gå af adgangsvejen Himmelvejen. Fx kan den forlængede gule rute passere forbi parkeringspladsen.

Udsigtspunktet ved Blåbjerg Stenen er et ikonisk sted, som rigtig mange mennesker kender og

besøger gentagende gange. Det er derfor et oplagt sted at styrke formidlingen af naturområdet og den forandring, der kommer til at ske under omlægningen til urørt skov.

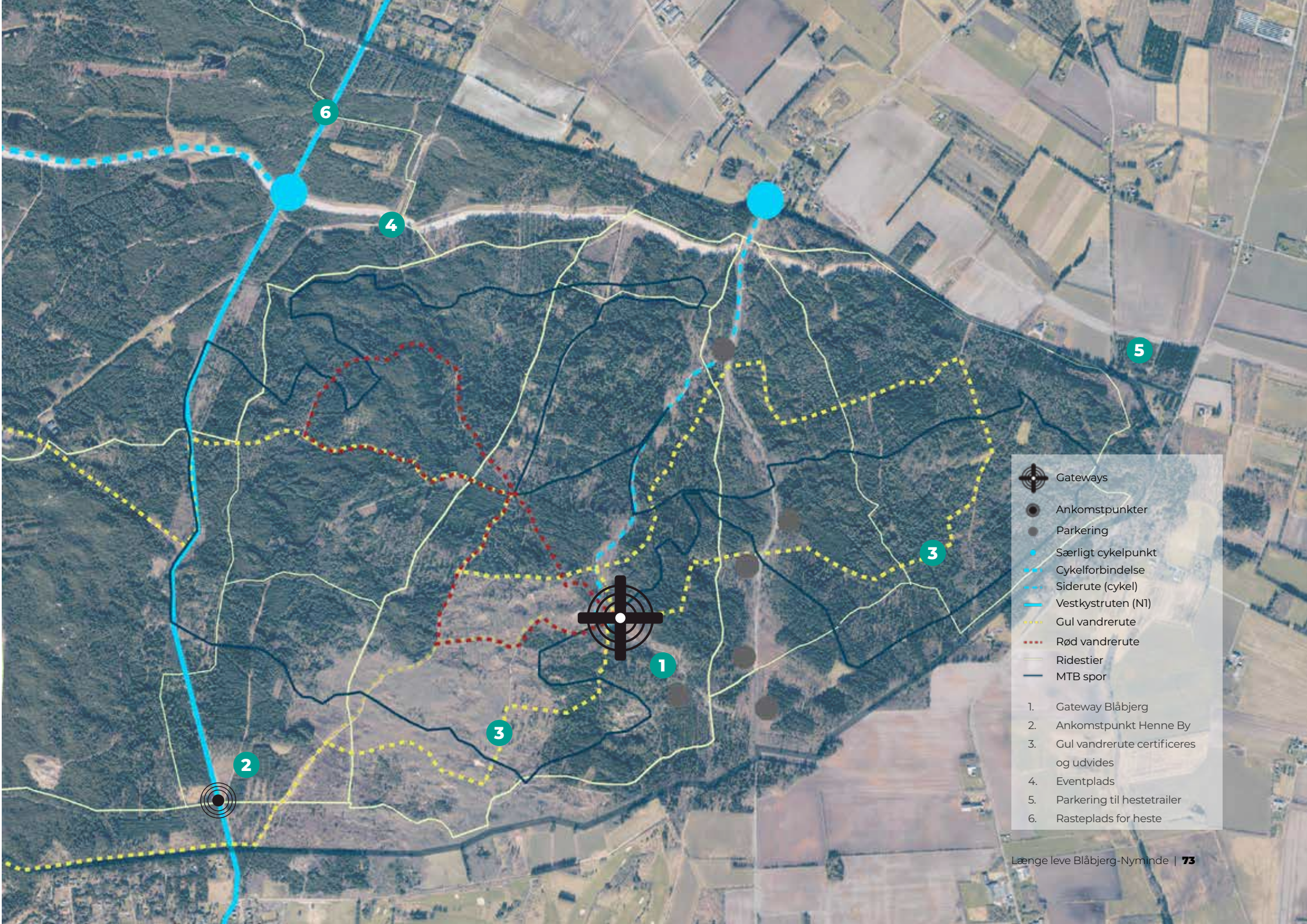
ANKOMSTPUNKT HENNE BY

Ankomstpunkt Henne By udgør et vigtigt ankomstpunkt for cyklende og gående fra sommerhusområder og campingpladser i Henne Strand og Henne By samt cykelturister på langtur langs Vestkyststruten eller brugere på en kortere tur fra Filsø.

Ankomstpunktet beskrives nærmere i detailplanen på side 84.

PARKERING TIL HESTETRAILERE

Det anbefales at etablere parkeringsforhold for hestetrailere lige uden for den nordvestligste del af landskabsområdet. Her er der plads og gode adgangsforhold samt direkte adgang til en ridesti.

- Gateways
 - Ankomstpunkter
 - Parkering
 - Særligt cykelpunkt
 - Cykelforbindelse
 - Siderute (cykel)
 - Vestkyststruten (N1)
 - Gul vandrerute
 - Rød vandrerute
 - Ridestier
 - MTB spor
-
- 1. Gateway Blåbjerg
 - 2. Ankomstpunkt Henne By
 - 3. Gul vandrerute certificeres og udvides
 - 4. Eventplads
 - 5. Parkering til hestetrailer
 - 6. Rasteplads for heste

BÆREDYGTIG MOBILITET & OPLEVELSESRIG INFRASTRUKTUR

PARKERINGSKAPACITET

Med en udvidelse af parkeringskapaciteten ved gateway Blåbjerg og styrkelsen af ankomstpunkt Henne By suppleret med de mange mindre parkeringspladser i landskabsområdet er der rig mulighed for at finde ind til områdets rekreative infrastruktur i form af ride- og vandrestier og MTB-spor.

SÆRLIGT CYKELPUNKT

Hvor den centrale cykelforbindelse, der vil løbe gennem plantagen som en siderute til Vestkystruten, møder V. Hennebysvej og Vestkystruten igen, etableres et særligt cykelpunkt. Det er samtidig i det spektakulære åbne tracé for Viking Link, hvor der er lange, åbne kig igennem plantagen.

Derudover indrettes yderligere et særligt cykelpunkt ved i kanten af plantagen ved Blåbjergvej. Her kommer mange cyklende fra fx Nr. Nebel, og

herfra er der ikke langt til at tilgå ét af områdets MTB spor eller fortsætte mod gateway Blåbjerg via Himmelvejen.

CERTIFICERING OG UDVIDELSE AF GUL VANDRERUTE

Den eksisterende gule vandrerute, der udgår fra gateway Blåbjerg ændres forløb ved løvklitten, således, at ruten passerer igennem det lysåbne naturområde syd for Blåbjerg. Derudover forlænges ruten til den østlige side af Blåbjergvej - et område i skoven, hvor der ikke færdes mange mennesker og kun et enkelt MTB-spor og et par ridestier. Vandreruten kobler allerede i dag ankomstpunkt Henne By med gateway Blåbjerg.

Dertil planlægges der for en certificering af vandreruten for at styrke trygheden, kvaliteten og vandreoplevelsen i naturområdet.

CODE OF CONDUCT & PARTNERSKABER

Der er stort potentiale for indgåelse af lokale partnerskab omkring drift og etablering af

friluftsfaciliteter i området. Det kunne fx dreje sig om mulighederne for at drifte en helårsåben toiletbygning ved Gateway Blåbjerg igennem et samarbejde med ferieudlejningsbureauerne. Bureauernes serviceansatte kører flere daglige ture i området, og kan køre forbi toiletbygningen og fjerne eventuel skrald og sørge for at alt er i orden.

Der kunne ligeledes etableres samarbejder med de forskellige faste brugere af området omkring drift og vedligehold af stier ("stifaddere") - som det allerede sker med MTB spor. Således indgås et forpligtende samarbejde om at passe på naturen og faciliteterne.

STEDSSPECIFIKKE OPLEVELSER & FACILITETER

RASTEPLADS TIL HESTE

Hvor områdets ridestier krydser Vestkystruten/V. Henne Bys Vej etableres en rasteplads for de mange private og kommercielle ryttere, som benytter området. Rastepladsen indrettes med

bindebomme til hestene og fx en BIObænk eller alm. bænk til rytterne.

EVENTPLADS VED VIKING LINK

I den nordlige del af landskabsområdet øst for V. Henne Bys Vej (se kort på side 73) ligger et stort lysåbnet areal, hvor Viking Link og højspændingstraceet mødes. Her er der gode tilkørselsforhold via V. Henne Bys Vej og Blåbjergvej, og der er plads til servicetelte, start- og slutpunkter, parkering osv. Et særligt område til de større events kan medvirke til at tage presset af Himmelvejen og Blåbjergvej samt parkeringspladser, som store arrangementer skaber til gene for de øvrige natur- og friluftgæster.

NATURNÆR OVERNATNING

Ved Gateway Blåbjerg etableres naturnær overnatning i form af fx en primitiv lejrplads, køjekredse eller shelters. Faciliteterne placeres i bevoksningen trukket lidt væk fra parkerings- og ankomstpladsen og skal medvirke til at styrke og koncentrere friluftaktiviteterne i landskabsområdet .

Foto: Daniel Overbeck - VisitNordsjælland

Foto: Thomas Høyrup Christensen

Hvor Promillevej og National rute N1 krydses på kanten ml. Nymindegab og Nyminde Plantage findes et ankomstpunkt, hvorfra der går to vandrestier.

DETAILPLANER
GATEWAY NYMINDEGAB
ANKOMSTPUNKT HENNE BY

SKITSEFORSLAG GATEWAY NYMINDEGAB

I dette kapitel beskrives mere detaljerede planer og retningslinjer for planlægning af Nymindegab som gateway.

Detailplanen udgør fundamentet for det videre planlægnings- og udviklingsarbejde med det formål at gøre det nemmere at være gæst i Nyminde Plantage - også for folk, der ikke kender området i forvejen.

EN GATEWAY MED BUTIKS- & KULTURILBUD

Langs hovedgaden Vesterhavsvej findes et mindre antal butikker, som tilbyder lokale delikatesser, vin, kunsthåndværk og frilufts- og sportsudstyr samt en grill café, tankstation og Nymindegab Museum. Der er et par ledige butikslokaler med potentiale for at flere erhvervsdrivende kan slå sig ned.

EN ATTRAKTIV GRØN BYMIDTE

Intentionen er, at Nymindegab som gateway skal udgøre parkeringsmulighed også for besøgende i plantagen. Langs Vesterhavsvej er der både eksisterende parkeringspladser, hvor man kan stille bilen, gøre cyklerne klar, få spænen lokale historiske fortællinger og naturformidling på

museet, købe en madkurv i butikkerne og give sig på vej til naturområdet. Det vurderes, at der vil kunne etableres mere kantstensparkering langs Vesterhavsvej, som sammen med grønne bede samtidig vil kunne forskønne gaderummet og medvirke til at sænke farten gennem byen. Suppleret af punktvisse midterheller, der kan gøre det nemmere for gående og cyklende at krydse vejen, besøge byens butikker og bevæge sig til plantagen.

BEDRE KOBLING TIL NATUROMRÅDET

Med begrønnede gaderum, information og formidling af naturområdets friluftsoplevelser og historiske fortællinger samt tydelig skiltning kan der skabes større opmærksomhed omkring naturområdet i Nymindegab, så folk stopper op i gateway Nymindegab i stedet for at køre igennem. Forbindelsesveje til plantagen kan forskønnes med grønne bede med hjemmehørende blomster og urter og eventuelt bærbuske som er hjemmehørende i plantagen, for på den måde at lede gæster på vej mod selve portalen til plantagen for enden af Ulvedalsvej vest for Nymindegab Camping.

FOTOS FRA NYMINDEGAB

Butikker, Nymindegab Kro og klitterne, der strækker sig op i byen langs Vesterhavsvej. Foto: Arkitema

På kanten af by og Nymindestrømmen er der fantastisk udsigt over klit- og hedelandskabet. Foto: Arkitema

Byens bagvedliggende villavej forbinder hovedgaden med plantagen. Langs vejen kan grønne bede med hjemmehørende blomster og urter forskønne oplevelsen og vise vej mod naturområdet. Foto: COWI Gadefoto

FOTOS FRA PORTALEN TIL NYMINDE PLANTAGE

Fotos: Arkitema

LANDSKABSOMRÅDE 2

ANKOMSTPLADS

Portalen markeres og tydeliggøres med en cirkulær ankomstplads i grusbelægning omkranset af en markant cortainstålskant. Intentionen er, at få både cyklende og gående til at orientere sig, sætte farten ned og gerne stoppe op, hvor Vestystruten, to indgange til plantagen og Ulvedalsvej krydser hinanden. På den cirkulære plads er der skilt med information om tilbud og aktiviteter i Nymindegab, natur- og friluftsfaciliteter i plantagen samt formidling af områdets natur.

Der etableres to handicapparkeringspladser langs Ulvedalsvej - øvrig parkering foregår omkring Vesterhavsvej i bymidten. Med en fast grusbelægning er det muligt at skabe tilgængelighed for alle.

OPHOLD FOR ALLE I LYSNINGEN

I lysningen etableres et opholdsområde med en grillhytte og borde-bænke sæt til det længere ophold. Stien til området etableres med fast grusbelægning, således, at der kan sikres tilgængelighed for alle. Det anbefales, at der opstilles et handicapvenligt muldtoilet i tilknytning til lysningen for at sikre den gode oplevelse for alle.

LEG, LÆRING & FORTÆLLING I DEN MAGISKE SKOV

I skovens tætte krat a bjergfyr og det kuperede landskab etableres en oplevelsesbane henvendt til børn. Her kan de gå på opdagelse, bruge deres sanser og lære om skovens elementer gennem forskellige 'stationer'. Fx. en sansebane, hvor man træder på kogler, blade, sten, kviste osv., balancebane på væltede træstammer og et område med grene til hulebyggeri og ligende.

Oplevelsesbanen kan driftes og vedligeholdes i et samarbejde med de lokale foreninger i Nymindegab, når sansebane skal genopfyldes eller der skal nye forsyninger af grene til.

BIOBÆNK I BIOZONE

Områdets to vandrerruter samt den centrale cykelforbindelse markeres med en BIObænk i en BIOzone i brandbæltet langs Promillevej. BIObænken styrker portalen som et særligt cykelpunkt til det korte ophold, hvor man på turen langs Vestkyststruten kan tage et hvil og orientere sig om ruten - fx vurdere, om man vil tage den alternative rute gennem plantagen.

Portalen er et oplagt sted at informere om det kommende arbejde med omlægning af plantagen til urørt skov - en omlægning, der får stor betydning for landskabets udtryk over de kommende mange år. (via BIObænk og informationsskilt)

Foto: Arkitema

Foto: Arkitema

Foto: AdobeStock

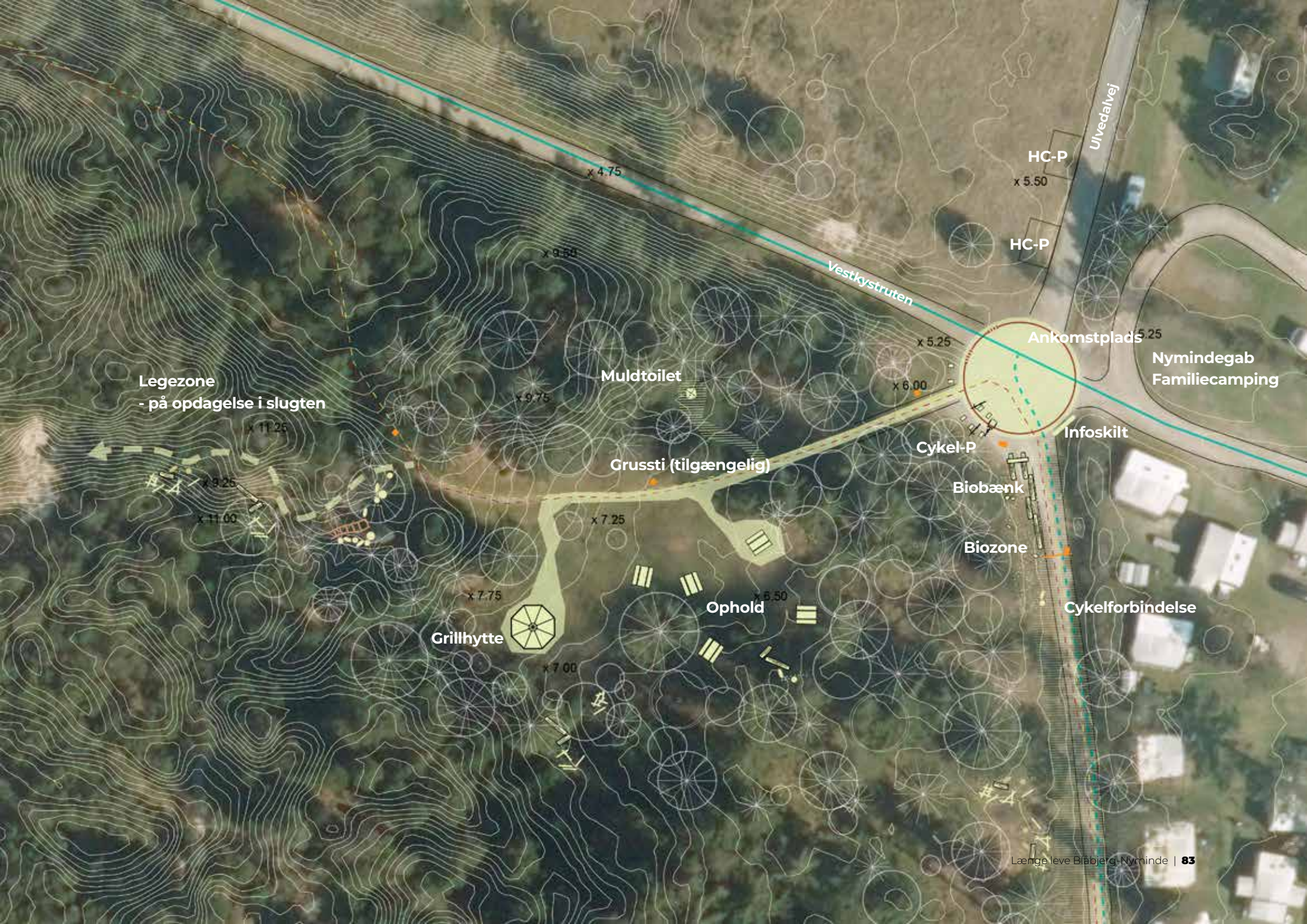

Foto: Arkitema

Overslag anlægsøkonomi

De viste elementer på skitsen på modstående side vurderes at kunne etableres indenfor en anlægsramme på:

440.000 kr. ekskl. moms

SKITSEFORSLAG

ANKOMSTPUNKT HENNE BY

I dette kapitel beskrives mere detaljerede planer og retningslinjer for planlægning af et styrket ankomstpunkt ved Henne By. Detailplanen udgør fundamentet for det videre planlægnings- og udviklingsarbejde, der skal sikre et velfungerende ankomstpunkt for natur- og friluftoplevelser i den sydlige del af plantagen.

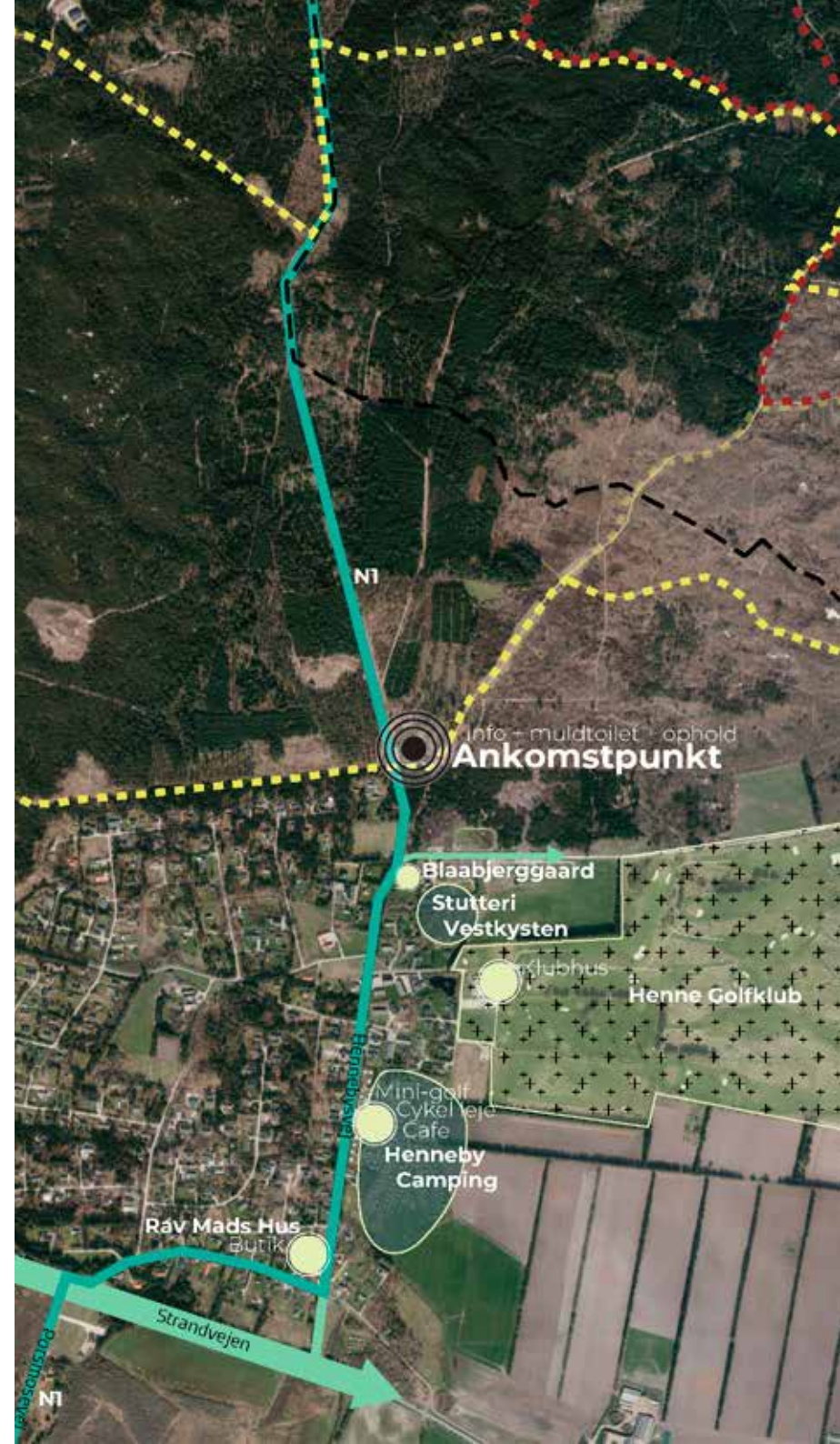
BEDRE KOBLING TIL HENNE BY OG HENNE STRAND

Et ankomstpunkt på denne placering har bl.a. til formål at bidrage til en bedre kobling ml. Henne Strand, Henne By og naturområdet. Henne Strand og naturområdet er adskilt af store private og fredede områder, og der er derfor ikke mange muligheder for at etablere forbindende stier.

Langs Strandvejen er der cykelstier fra Henne Strand, men ingen skiltning, der peger mod naturområdet, kun skilte der markerer Vestkyststruten.

En bedre kobling kan bl.a. etableres med et skilt i svinget ml. V. Hennebysvej og Hennebysvej samt generel formidling af den centrale cykelforbindelse samt områdets natur- og friluftoplevelser hos butikker, campingpladser og lignende.

Den gule vandrerute kobler ankomstpunktet med gateway Blåbjerg.

FOTOS FRA ANKOMSTPUNKTET

Få skridt fra parkeringspladsen kan den lysåbne skov opleves. Foto: Arkitema

Ved ankomstpunktet er der en stor parkeringsplads, som mange hundeluftere benytter. Foto: Arkitema

Vestkystruten løber ad V. Hennebysvej sammen med den centrale cykelforbindelse mode Nymindegab. Foto: Arkitema

I svinget ved Hennebysvej er der skilt mod Vestkystruten, men ikke naturområdet. Foto: Arkitema

LANDSKABSOMRÅDE 3 & 4

SÆRLIGT CYKELPUNKT OG OPHOLD I SKOVEN

Ankomstpunktet skal bl.a. medvirke til at aflaste gateway Blåbjerg og med større synlighed gøre det nemmere for de omkringliggende naboer, sommerhus- og camping-gæster at vælge cyklen frem for bilen på turen.

Derudover styrkes ankomstpunktet som et sted til en frokost- eller kaffepause i naturen. Naturlige elementer til leg samt bordebænkesæt i skoven placeres lidt væk fra biler og cyklende på parkerings- og ankomstpunktet.

Ankomstpunktet er et særligt cykelpunkt på Vestkyststruten og den centrale cykelforbindelse gennem plantagerne, så det skal indrettes med standere, man kan låse sin cykel til og oversigtskort over cykelforbindelser.

Langs den lange og lige V. Hennebysvej etableres en BIObænk i en BIOzone, hvor cykelturister kan tage et hvil og få information om området, hvor turguider kan mødes med deres brugere, og hvor Naturstyrelsen eksempelvis kan etablere et særligt informationssted omkring omlægningen til urørt skov.

Dele af plantagen omkring ankomstpunktet er allerede ryddet for ikke hjemmehørende arter, og kan derfor fremstå som et eksempel på, hvad formålet med omlægningen er.

Parallelt forskudte stammer fra fældede sitkagraner udgør sammen med en siddeplanke BIObænken til det korte ophold. Modelfoto: Karin Lorentzen

Illustration: Karin Lorentzen

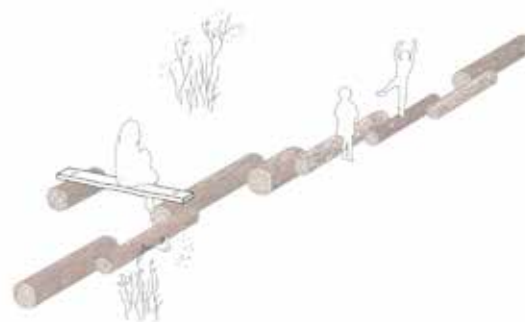

Foto: AdobeStock

Overslag anlægsøkonomi

De viste elementer på skitsen på modstående side vurderes at kunne etableres indenfor en anlægsramme på:

130.000 kr. ekskl. moms

Udsigt over skovens "tag" fra udsigtsplatformen på Søren Hats Bjerg.
Foto: COWI

FRA PLAN TIL REALISERING

FRA PLAN TIL REALISERING

Overgangen fra plan til realisering kræver tæt samarbejde mellem de ansvarshavende parter Varde Kommune og Naturstyrelsen Blåvandshuk i tæt samarbejde med Destination Vesterhavet og med løbende inddragelse af de forskellige interessenter i området: Naturpark Vesterhavet, NaturKultur Varde, de forskellige friluftforeninger, lokale borgere, sommerhusejere, kommercielle aktører mm.

Derfor anbefales det, at Varde Kommune og Naturstyrelsen Blåvandshuk fortsætter deres løbende koordinering af planlægning i naturområdet med denne strategisk-fysiske udviklingsplan som et fast punkt på agendaen. Den løbende koordinering bør hele tiden have realiseringsplanen for øje - nogle indsatser kan realiseres hurtigt, mens andre tager længere tid med tidlig opstart af modning og planlægning for at lykkes.

Ligeledes anbefales det at fortsætte den indledte dialog med områdets interessenter i

realiseringen således, at der sikres forankring hos brugerne. Jorden skal gødes for, at flere stærke partnerskaber, omkring fx etablering og drift, kan indgås på tværs - herunder et styrket partnerskab med forventningsafstemmende dialog om brugen af naturområdet til friluftsoplevelser, guidede vandreture osv.

Udviklingsplanen indeholder forslag til en række fysiske tiltag, som sammen vil medvirke til at sikre en balance mellem beskyttelse og benyttelse af naturområdet Blåbjerg-Nyminde, styrke adgangsforholdene og den rekreative infrastruktur, udbrede en tydelig code of conduct samt formidling og vejvisning i området.

De fysiske anlæg foreslået i udviklingsplanen er af mindre karakter og knytter sig til eksisterende

infrastruktur og rekreative støttepunkter. Det vurderes, at langt de fleste kan etableres uden fx Natura 2000 væsentlighedsvurderinger eller

lignende større forundersøgelser. Der vil dog forventeligt skulle indledes med myndighedsbehandling og ansøgningerne af varierende kompleksitet som de første skridt i realiseringen af de enkelte tiltag.

KNUDEPUNKTNETVÆRKET

Varde Kommune deltager i projektet 'Bedre vilkår for cykelturismen', hvor tre udvalgte kommunesamarbejder vil demonstrere, hvordan cykelvenlige strækninger kan forbindes i knudepunkter og skabe bedre cykeloplevelser med fokus på bedre adgang til oplevelser, naturen samt øget fleksibilitet og en bedre afmærkning til gavn for cyklisterne. Arbejde sker som et initiativ, der gennemføres som del af den nationale strategi for dansk turisme*

Demonstrationsforløbet skal sikre fundamentet for en national skalering af et cykelknudepunkt-netværk. Varde kommune har udpeget et beta-netværk af cykelvenlige trækninger og

* "National strategi for bæredygtig vækst i dansk turisme", Erhvervsministeriet, juni 2022: Se strategien her

PARTERNE OG VURDERET OPGAVEFORDELING BAG REALISERINGEN AF LÆNGE LEVE BLÅBJERG-NYMINDE

knudepunkter i kommunes geografi, som skal kvalitetssikres og i første omgang formidles digitalt. Netværket bliver et vigtigt redskab til styrkede rekreative forbindelser mellem naturområdet og de omkringliggende lokalsamfund og ferieområder

OMLÆGNING TIL URØRT SKOV

I juni 2023 blev det politisk besluttet at forberede statens plantager inden for projektområdet til urørt skov. Før Naturstyrelsen går i gang med at omdanne plantagerne, der tidligere har været forvaltet med naturnær skovdrift, til urørt skov, skal der udarbejdes en forvaltningsplan for arealet. Omdannelsen forventes ikke at få konsekvenser for områdets friluftliv.

Planerne sendes i offentlig høring, så naboer og andre interessenter kan kommentere på dem. Udarbejdelsen af forvaltningsplanen igangsættes i løbet af efteråret 2023 og forventes færdiggjort i 2025.

VARDE KOMMUNE	NATURSTYRELSEN BLÅVANDSHUK	DESTINATION VESTERHAVET	PRIVATE AKTØRER/ FORENINGER
• Politisk vedtagelse og forankring af den strategisk-fysiske udviklingsplan • Myndighedsbehandling & Plangrundlag • Koordinering med tværgående kommunale indsatser (fx. Naturpark Vesterhavet) • Bidrage til ansøgninger om eventuelle tilladelser og dispensationer og fondsmidler • Etablering og drift	• Forankring af den strategisk-fysiske udviklingsplan internt og eksternt • Koordinering med brugerråd og andre tværgående indsatser • Etablering og drift	• Forankring i organisation og partnerkreds • Markedsføring af lokalområdet, naturområdet og oplevelsesmulighederne • Bidrage til udarbejdelse code of conduct og udbredelse hos erhverv og turister • Dialog og forankring hos lokale turismeaktører • Bidrage til ansøgning om fondsmidler	• Forankring af den strategisk-fysiske udviklingsplan i lokalområdet • Bidrage til ansøgning om fondsmidler • Formidling • Etablering og drift (arbejdskraft)
Ansvarshavende partnere		Strategiske partnere	

RÆKKEFØLGEPLAN

FORVALTNINGSPLANER

OMLÆGNING TIL URØRT SKOV

I juni 2023 blev det politisk besluttet at forberede statens plantager inden for projektområdet til urørt skov.

Før Naturstyrelsen går i gang med at omdanne plantagerne, der tidligere har været forvaltet med naturnær skovdrift, til urørt skov, skal der udarbejdes en forvaltningsplan for arealet.

Planerne sendes i offentlig høring, så naboer og andre interessenter kan kommentere planerne.

Udarbejdelsen af forvaltningsplanen igangsættes i løbet af efteråret 2023 og forventes færdiggjort i 2024.

Omlægningen forventes at foregå som en etapevis rydning af invasive arter (contortafyr og sitkagraner) samt nyplantning af hjemmehørende sorter (eg, skovfyr, birk, bøg, røn mm.)

KORT SIGT

2023-2025

- Projektbeskrivelse og planlægning af faciliteter v. Gateway Blåbjerg: Overdækket opholdsareal, rydning af tilgroet grusgrav, styrkelse af udsigtspunkt mm.
- Design og mock up af BIObænken v. ankomstpunkt Henne By
- Opstart af partnerskaber/samarbejde om code of conduct (endelig formulering)
- Fælles skriftlig formidling af oplevelser & code of conduct
- Midlertidige tiltag: - formidling af Nymindesgab som Gateway til naturområdet
- Opstart/planlægning: Ankomstpunkt Henne By & Engvejen
- Afdækning af muligheder for muldtoiletter v. udvalgte ankomstpunkter
- Møde for kommercielle aktører og foreninger ang. udvikling af regenerative oplevelser

MELLEM LANG SIGT

2026-2030

- Planlægning/udvikling af Nymindesgab som Gateway
- Opdatering af Udviklingsplan for Nymindesgab / udarbejdelse af strategisk fysisk udviklingsplan for Nymindesgab-Bork Havn inkl. planlægning/udvikling af gateway
- Gateway Blåbjerg: Aflastningsparkering
- Udvikling og afprøvning af koncepter for regenerative naturoplevelser
- Certificering af vandrerute V. Blåbjerg igangsættes
- Etablering af yderligere BIObænke
- Udbredelse af oversigtskort over cykelnetværk
- Gennemgang og vurdering af områdets skiltning
- Opstart/planlægning: Øvrige ankomstpunkter

LANG SIGT

2030-

- Evt. opstilling af øvrige BIObænke
- Certificering af yderligere vandreruter igangsættes
- Skiltepolitik for området
- Certificering af øvrige vandreruter
- Evt. udbredelse af muldtoiletter v. udvalgte ankomstpunkter

ÅBNINGSGREB

Flere faktorer spiller ind i realiseringen af den planlægning og de konkrete tiltag og indsatser, som er beskrevet her i udviklingsplanen. Nogle indsatser kan og bør realiseres hurtigt, mens andre tager længere tid, kræver modning og yderligere planlægning for at lykkedes.

Det foreslåede åbningsgreb for de kommende års udvikling er derfor to tiltag, som inden for kort sigt kan igangsættes og sætte et aftryk på naturområdet.

GATEWAY BLÅBJERG

Ved at videreudvikle friluftsfaciliteterne ved gateway Blåbjerg er det intentionen at styrke en gateway til naturområdet, som allerede er velbenyttet. En gateway, hvor man i særlig grad oplever stigningen i besøgende, som søger mod aktive og berigende friluft- og naturoplevelser. Naturstyrelsen, Varde Kommune og områdets brugere har allerede forskellige idéer på tegnebrættet udover de idéer, som er fremkommet under udarbejdelsen af denne plan. Det vurderes

bl.a. derfor effektivt og givtigt at tage de første skridt i udviklingen af naturområdet ved gateway Blåbjerg - herunder de tiltag, der kan etableres uden yderligere myndighedsbehandling og ansøgninger iht. eksempelvis skovloven.

BIOBÆNKEN I BIOZONEN

Etableringen af BIObænken i BIOzonen som naturområdets nye stedsmarkør er et eksempel på et regenerativt tiltag - et vigtigt skridt i en fælles retning for hensynsfuld adfærd og udvikling af oplevelsesfaciliteter, der i bund og grund går ud på at efterlade vores fælles natur rigere, end vi modtog den.

BIObænken i BIOzonen er et dynamisk tiltag, som kan afprøves og tilpasses løbende én bänk ad gangen startende ved ankomstpunkt Henne By. Det er et tiltag, som kan suppleres af forskellige inddragende aktiviteter som fx frøindsamling, indretning af BIObænkens stammer mm.

To indledende tiltag

Gateway Blåbjerg

En styrkelse af Blåbjerg som gateway til naturområdet kræver en opgradering af faciliteter, der undersøger et bredt felt af brugere og besøgende:

Tiltag, der gennemføres som åbningsgreb:

- Opstilling af flere borde-bænkesæt
- Rydning af tilgroet grusgrav
- Afklaring af og dialog om drift og finansiering af helårsåbent toilet

Tiltag, der gennemføres på kort eller mellem lang sigt:

- Landskabelig bearbejdning af udsigtspunkt ved Blåbjerg-stenen
- Udvidelse af parkeringskapacitet
- Overdækket opholdsareal
- Naturnær overnatning
- Styrket formidling af oplevelsesmuligheder og code of conduct
- Certificering og udvidelse af gul vandrerute

BIObænken i BIOzonen ved ankomstpunkt Henne By

- Valg af endeligt designkoncept for BIObænken i samarbejde med fx kunstner og lokal tømrer/snedker
- Udvælgelse af hjemmehørende urter, blomster og fx bærbuske til BIOzonen
- Opstilling af prøvebänk

METODEHÅNDBOGEN "LÆNGE LEVE LANDSKABET"

Metoden for den strategisk-fysiske udviklingsplan for naturområdet Blåbjerg-Nyminde er beskrevet i håndbogen "LÆNGE LEVE LANDSKABET", som er udgivet af Dansk Kyst- og Naturturisme i 2022.

LÆNGE LEVE BLÅBJERG-NYMINDE er en del af et samlet projekt "Bæredygtig udvikling af outdoor-turismen", hvor Dansk Kyst- og Naturturisme udarbejder 3-5 strategisk-fysiske udviklingsplaner for attraktive natur- og outdoor-områder.

Find LÆNGE LEVE LANDSKABET på www.kystognaturturisme.dk

KOLOFON

September 2023

www.kystognaturturisme.dk

Fotokreditering forside: Dansk Kyst- og Naturturisme

